Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

№ 44 (714) 2 ЛІСТАПАДА 1969 г. ЦАНА 60 гр.

БГКТ

НАСТАЎНІЦКАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ

Бельскі аддзел Беларускага таварыства (яго ўзначальвае Мікола Гайдук) супольна з інспектарам асветы 17 кастрычніка арганізаваў канферэнцыю выкладчыкаў беларускай мовы ў пачатковых школах і кіраўнікоў гэтых школ. У канферэнцыі ўзяло ўдзел больш 80 асоб. На ёй было прачытана два даклады: першы на польскай мове падінспектарам асветы Сцяпанам Трахімюком: «Аб становішчы школьніцтва, дзе навучаецца беларуская мова». Дакладчык інфармаваў, што на Бельшчыне беларуская мова навучаецца ў 45 школах. Вучыцца яе 3458 дзяцей. Звярнуў ён увагу на матэрыяльныя ўмовы нацыянальнага школьніцтва, на ўзровень дыдактычна-выхаваўчай працы, на настаўніцкія кадры і т.д. Другі даклад: «Асаблівасці працы настаўніка ў злучаных класах з беларускай мовай навучання» падрыхтаваны быў кіраўніком школы з Дзянісак Уладзімірам Антанюком, які вельмі шырока і падрабязна гаварыў аб метадах працы настаўнікаў у такіх школах.

Удзельнікі канферэнцыі прааналізавалі ўсе справы звязаныя з беларускім школьніцтвам, а менавіта: заахвочванне да вывучэння беларускай мовы ўсіх вучняў школы, намаганне не дапусціць адмовіцца некаторых школьнікаў ад вывучэння роднай мовы, павелічэнне ў школах беларускіх кніжак, аўдыёвізуальных матэрыялаў, арганізаванне курсаў па беларускай мове і літаратуры для дарослых, аматарскага руху з беларускім рэпертуарам, патрэбу стварэння праграмы для тых, якія едуць папаўняць свае веды на месячны курс у Мінск і г.д. Некаторыя ўдзельнікі дыскусіі гаварылі аб тым, ці лепш пачынаць вывучанне беларускай мовы ад першага, ці ад другога класа. Ранг надалі канферэнцыі сваёю прысутнасцю: старшыня і сакратар нацыянальнай камісіі пры Ваяводскім камітэце ПАРП Збігнеў Дамброўскі і Станіслаў Зялінскі, сакратар прапаганды Павятовага камітэта ПАРП Раман Матосюк і старшыня ГП БГКТ Міхась Хмялеўскі. Ён падчас свайго выступлення гаварыў аб напрамках працы ГП у галіне асветы. Таварыш Дамброўскі забіраючы голас у дыскусіі высока ацаніў значэнне канферэнцыі і выказаў задавальненне з глыбокай і сур'ёзнай яе праблематыкі. Вёў канферэнцыю член праўлення аддзела старшыня Рэвізійнай камісіі ГП БГКТ, падінспектар асветы ў Бельску Язэп Альшэўскі.

ГАДАВІНА ВОЙСКА ПОЛЬСКАГА

15-га кастрычніка Гайнаўскі аддзел БГКТ адзначаў 26 гадавіну Войска Польскага. У сувязі з гэтым на Гайнаўшчыну былі запрошаны намеснік Ваяводскага штаба да спраў палітычных палкоўнік Тадэвуш Чайкоўскі, прэзас Ваяводскага праўлення ЗБоВіД палкоўнік Ян Анацік і сакратар ГП БГКТ Янка Зенюк. Узялі яны ўдзел у акадэміі ў беларускім ліцэі, а потым у памяшканні аддзела сустрэліся з актывам БГКТ. На акадэміі выступілі палкоўнікі з цікавымі прамовамі. Гасцям вучні ўручылі кветкі. Пасля адбылася мастацкая частка ў выкананні школьнікаў.

У тэты ж дзень вечарам адбылася акадэмія ў Старым Ляўкове, на якую апрача палкоўнікаў прыбылі сакратар КП ПАРП М. Самоцік, старшыня і сакратар ГП М. Хмялеўскі і Я. Зенюк, старшыня і інструктар Гайнаўскага аддзела А. Іванюк і В. Бура. Выступленне палкоўнікаў усіх вельмі цікавіла. Вёў акадэмію член праўлення гуртка БГКТ Янка Цялушэцкі. Пазней адбылося спатканне з мясцовымі настаўнікамі пры традыцыйнай чарцы віна. (мс)

Сквер у Боцьках.

За народную ўладу

БОЦЬКАЎСКІ РЭДУТ

Ёсць на Бельшчыне невялікая асада Боцькі. Едучы ў Бельск або Сямяцічы ў цэнтры асады ў скверыку стаіць помнік. Ён незвычайную мае форму. Бо і пастаўлены ён незвычайным людзям, людзям, якія аддалі сваё жыццё за народную ўладу. Усе тады чакалі заканчэння вайны. Вайна закончылася з Германіяй, але не закончылася з радзімай рэакцыяй, якая ўсё рабіла, каб захапіць уладу ў свае рукі.

У Боцьках са зброяй у руках абаранялі маладую народную ўладу міліцыянеры. Былі гэта простыя, мясцовыя маладыя людзі, якія гераічна абаранялі ад бандаў тутэйшы раён, якія адбівалі напады ўзброеных банд на пастарунак міліцыі. Боцькаўскія міліцыянеры былі бескампраміснымі, бязлітаснымі да ворагаў. Яны не мелі спакойнага сну і адпачынку. Кожны амаль міліцыянер меў прыгавор смерці ад банды. І гінулі міліцыянеры. Першыя ахвяры былі ўжо ноччу з 5 на 6 студзеня 1945 года. Бандыты забілі тады Аляксандра Лукасюка і Віктара Зялінскага. 20-га лютага падчас чарговага нападу на пастарунак загінулі ў няроўнай барацьбе Аляксандр Пухальскі, Сцяпан Любавецкі, Юзік Ляшук і Антон Длужэўскі. Два дні пазней гіне Станіслаў Янкэ. Новым камендантам пастарунку назначаецца 22-гадовы Іван Антанюк з Гайнаўкі. Ён вырашыў жыць на пастарунку. 7 мая 1945 года чарговы напад на пастарунак. Міліцыянеры вядуць бой з аграмаднай бандай. Яна абстрэльвае будынак. Пасля падпальвае яго. Міліцыянеры вымушаны ратавацца ад агню. З першага паверху выскакваюць праз вокны. Выскаквае камендант, а за ім яго жонка, якая была цяжарная. Асталася ў жывых толькі яна, жонка каменданта, адзіны жывы сведак гэтай трагедыі. І зноў загінулі міліцыянеры, а пастарунак быў спалены. На пастарунак быў выбраны новы будынак. У рады міліцыі ўступілі новыя адважныя людзі. Аж 6 разоў нападала банда на пастарунак у Боцьках. Загінула там 27 міліцыянераў. У двух выпадках загінулі бацькі і сыны. Банда страшэнна здзекавалася над раненымі

Вянок ад БГКТ складаюць М. Хмялеўскі, Я. Зенюк і М. Гайдук.

Працяг на стар. 4

Ён, на жаль, неабходны кожнаму з нас, як яда, як паветра, як адзенне. Гэта важная праблема ў прыватным і грамадскім жыцці. Настолькі важная, што Ваяводская рада нарадовая ў Беластоку прысвяціла ёй аддзельную сесію.

Варта было пасядзець на гэтай сесіі і паслухаць выступаючых радных.

Радны **Зентара** — намеснік старшыні Прэзідыума ВРН: 20 тысяч сем'яў у гарадах Беласточчыны не мае самастойных, аддзельных кватэр. У ваяводстве наглядаецца вышэйшае ад сярэднята ў краіне згушчэнне кватарантаў.

Радны **Благушэўскі** з Чорнай Беластоцкай, якая зараз з'яўляецца важным прамысловым пасёлкам. Беластоцкі павет на падрыхтоўчыя працы для жыллёвага будаўніцтва (водаправоды, каналізацыя, абагравальная сетка, электралінія) мае атрымаць ледзь 4,5 мільёнаў зл. Гэта смешна мала ў параўнанні з патрэбамі. Адна толькі Чорная Беластоцкая, каб забяспечыць правідловае развіццё жыллёвага будаўніцтва, патрабуе не менш 30 мільёнаў зл. Трэба ж вам ведаць, што чорна-беластоцкае металаапрацоўчае прадпрыемства ў наступнай пяцігодцы будзе даваць прадукцыю, вартасць якой перавышае 2 мільярды злотых. Нам патрэбны новыя жылыя гмахі, выгодныя, па-сучаснаму абсталяваныя кватэры, каб прыцягнуць вядомых спецыялістаў.

Радная **Крушынская** з Дубровы Беластоцкай: У нас у Дуброве планавалася пабудаваць 42 кватэры, пабудавалі толькі 30. Чаму? А затым неабходна для Дубровы пабудаваць ачышчальню гарадскіх і прамысловых сцёкаў. Усялякія бруды зараз плывуць з горада непасрэдна ў рэчку Крапіўную, а ад яе далей у Бебжу. Ужо ў Крапіўнай і ў ставах, якія знаходзяцца на яе шляху, плаваюць толькі атручаныя рыбы.

Радны **Пухальскі** з Саколкі: у Крынках, Сідры, Янаве, Карыціне, а нават у самой Саколцы вельмі слабыя, у большасці драўляныя будынкі. Яны ўжо развальваюцца. Нам трэба зараз не менш 700 кватэр, а згодна з планам на 1969/70 гады будзе ў нас пабудавана ўсяго ледзь 364 кватэры. І што тут рабіць, як іх дзяліць?

Радны **Хілецкі** з Гайнаўкі: Не, ён не выступаў. «Што гэта паможа, калі я выступлю, — сказаў ён мне. — З парожняга і Саламон не нальe. Так Прэзідыум ВРН дзеліць, як яго абдзялілі ў Варшаве».

— І вы не маеце ніякіх патрабаванняў? — пацікавіўся я.

— Іх у мяне цэлы мяшок, але перш за ўсё да будаўнікоў, асабліва да тых, якія ў Гайнаўцы будуюць спулдзельчыя жылыя гмахі. Выканалі яны свае планавыя заданні ледзь на палавіну. Мелі пабудаваць 238 кватэр, а пабудавалі ледзь 118. Не хапіла таксама 15 кватэр да плана ў будынках будаваных з бюджэту гарадской рады. Так што і ў нас у гэтай галіне раскошы няма.

Была гэта найбольш хіба драматычная сесія. У кожным выступленні, як прыпеў, паўтараліся словы: мала, мала.

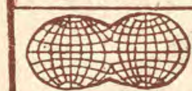
Як яно з гэтым дахам над галавой ёсць сапраўды?

На Беласточчыне знаходзіцца зараз 35 гарадоў і адзін пасёлак (Просткі) гарадскога тыпу. Ад 1950 года насельніцтва ў гэтых гарадах амаль падвоілася. Узрасло яно дакладна на 99 працэнтаў. Зараз у гарадах Беластоцкага ваяводства жыве амаль 420 тысяч асоб. Пад канец 1968 года палавіна сярод іх жыла ў новых, пасляваенных кватэрах. Значыць, будавалася і будуецца ў нас шмат. Прэзідыум ВРН падае нават у сваёй справаздачы, што тэмп жыллёвага будаўніцтва выпярэджваў тэмп прыросту насельніцтва, што ў параўнанні да 1950 года колькасць кватэр у гарадах Беласточчыны павялічылася на звыш 106%.

Аднак усяго гэтага мала. Дык злосць бярэ чалавека, калі чуеш, што нават гэтыя скромныя грашовыя сродкі, якія ў нашым ваяводстве прызначаліся на жыллёвае будаўніцтва, будаўнікі не поўнасцю выкарыстоўваюць. Планавыя заданні ў гэтай галіне не былі выкананы аж у сямі паветах і ў горадзе Беластоку. Агулам у ваяводстве ў 1966—68 гадах не хапіла да плана 11.300 квадратных метраў жылой плошчы. Аба-

Працяг на стар. 4

Падзеі ◆ Здарэнні ◆ Факты ◆ Каментарыі ◆ Весткі

 СВЕТ

 БССР

 ПОЛЬШЧА

 ВАЯВОДСТВА

СВЕТ

В. БРАНДТ КАНЦЛЕРАМ

Кааліцыйны ўрад у ФРГ стварылі сацыял-дэмакраты і вольныя дэмакраты. Старшыня сацыял-дэмакратычнай партыі Вілі Брандт быў выбраны канцлерам новага ўрада.

Непасрэдна пасля выбараў Брандта канцлерам, выказаўся ён аб намерах новага ўрада. Гаворачы аб загранічнай палітыцы Брандт падкрэсліў, што яго урад з задавальненнем прыняў бы факт, калі б у магчымым да прадбачання часе можна было навязаць дыпламатычныя адносіны з Польшчай. Канцлер Брандт заявіў таксама, што ўрад СПД/ФДП пастараецца, каб у магчыма хуткім часе стварыць прадпасылкі для падпісання ФРГ дагавору аб нераспаўсюджванні тэрмаядзернай зброі.

РАЗМОВЫ Ў ПЕКІНЕ

У Пекіне распачаліся перагаворы між урадавымі дэлегацыямі Савецкага Саюза і Кітая. На чале абедзвюх дэлегацый стаяць выдатныя дыпламаты абедзвюх дзяржаў. Савецкую дэлегацыю ўзначальвае I намеснік міністра замежных спраў СССР Васіль Кузняцоў, вядомы дыпламат, які нядаўна быў разам з Касыгіным у Пекіне. Кітайскую дэлегацыю ўзначальвае таксама віцэ-міністр замежных спраў, які з'яўляецца адным з бліжэйшых супрацоўнікаў кітайскага прэм'ера Чжоў Энь-лая.

Распачаўшыеся перагаворы здзівілі заходніх назіральнікаў. Здзівілі таму, што наступілі пасля трагічных выпадкаў на савецка-кітайскай граніцы, а нават пасля таго, як некаторыя кітайскія афіцыяльныя асабістасці высоўвалі тэрытарыяльныя прэтэнзіі.

Перагаворы, якія зараз вядуцца ў Пекіне, былі ўзгоднены ў часе сустрэчы Касыгіна, які, вяртаючыся з ДРВ 11 верасня г.г., затрымаўся ў Пекіне і правёў размовы з Чжоў Энь-лаем. Сёння ўжо вядома, што абодва кіраўнікі ўрадаў разглядалі справу прадухілення гранічных канфліктаў, павелічэння гандлёвага абмену і павароту на свае пасты паслоў (дагэтуль пасольствамі кіравалі шаржэ дафэр — найніжэйшая ступень дыпламатычнага прадстаўніка). Вышэй указаныя праблемы, можна дадумвацца, з'яўляюцца тэмай перагавораў у Пекіне.

ВЫКАРЫСТАННЕ ПЕНСІЯНЕРАЎ

У некаторых, асабліва прамысловых, раёнах Савецкага Саюза адчуваецца недахоп рабочай сілы. У сувязі з гэтым Савет Міністраў СССР прыняў у апошнім часе пастанову ў справе прыймання на працу, у некаторых галінах гаспадаркі, пенсіянераў і хатніх гаспадынь.

НАЙВЯЛІКШЫЯ ГАРАДЫ СССР

Зараз у Савецкім Саюзе налічваецца 10 гарадоў, у якіх колькасць насельніцтва перавысіла мільён жыхароў. Найнавейшым «мільянерам» з'яўляецца вялікі сібірскі горад Свярдлоўск.

1 студзеня 1969 года ў Маскве пражывала 6.642 тыс. асоб, у Ленінградзе — другім па велічыні горадзе СССР — было 3.978 тыс. жыхароў, а трэцім Кіеў — 1,5 мільёна асоб. А. К.

БССР

КАЛЯРОВАЙ

У Мінску адбылася нарада членаў часовай рабочай групы па тэхніцы каляровай тэлевізіі пастаяннай камісіі радыёэлектронікі краін эканамічнай узаемадапамогі. У яе рабоце прымалі ўдзел спецыялісты Балгарыі, Венгрыі, Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі, Польшчы, Румыніі, Савецкага Саюза, Чэхаславакіі і Югаславіі.

Былі разгледжаны абагульненыя матэрыялы, праекты прапаноў і рэкамендацый па вырашэнню асноўных пытанняў супрацоўніцтва краін Савета эканамічнай узаемадапамогі ў галіне вытворчасці тэхнікі каляровай тэлевізіі на 1971—75 гады.

Распрацавана пералік вырабаў, па якіх ужо ў 1970 годзе мэтазгодна пачаць работы па спецыялізацыі і кааперавання вытворчасці. Прынята план уніфікацыі і стандарызацыі.

ЧЭХАСЛАВАЦКІХ

Выстаўка чэхаславацкіх арганічных фарбавальнікаў і тэкстыльна-дапаможных рэчываў адкрылася ў Мінску. Экспазіцыя вырабаў чэхаславацкага акцыянернага знешнегандлёвага таварыства «Хемапол» прыцягнула ўвагу спецыялістаў тэкстыльнай прамысловасці.

МІЖВЕДАМАСНАЯ

Міжведамасная нарада па меліярацыйнай гідрагеалогіі і інжынернай геалогіі адбылася ў Акадэміі навук Беларускай ССР. Арганізатарамі нарады з'яўляюцца: Міністэрства меліярацыі і воднай гаспадаркі Саюза ССР і Міністэрства геалогіі Саюза ССР.

У нарадзе прынялі ўдзел: сакратар ЦК КП Беларусі У. Міцкевіч, першы намеснік Старшыні Савета Міністраў Беларускай ССР У. Лабанок, Старшыня Дзяржаўнага плана Беларускай ССР П. Коханаў, міністр сельскай гаспадаркі Беларускай ССР С. Скарапанаў.

ПЛАКАТА

У Мінскім Доме архітэктара наладжана выстаўку польскага плаката, якая з'яўляецца своеасаблівай калекцыяй беларускага архітэктара Анатоля Занеўскага. Ён больш чым паўтара года правёў у Польшчы.

МАГІЛЁЎСКАГА

Адбыўся пленум Абласнога камітэта КП Беларусі ў Магілёве. Абмеркавана пытанне «Аб стане і мерах паляпшэння партыйна-палітычнай інфармацыі». Дакладчык — сакратар абкома партыі Л. Барабанава і выступіўшыя ў спрэчках адзначылі, што перад працоўнымі Прыдняпроўя цяпер рэгулярна выступае каля сямі тысяч палітычных інфарматараў. Яны знаёмяць рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцыю з актуальнымі пытаннямі камуністычнага будаўніцтва і міжнароднага становішча, з навінкамі навукі і тэхнікі, поспехамі гаспадарчага і культурнага будаўніцтва.

Удзельнікі пленума вялікую ўвагу ўдзялілі нявырашаным пытанням. У шэрагу месц недаацэньваецца роля агітатараў, слаба вядзецца антырэлігійная прапаганда. Асобныя партыйныя камітэты, неаб'ектыўна інфармуюць вышэйстаячыя партыйныя органы. (ся)

ПОЛЬШЧА

БАНКІ

Рада Міністраў прыняла пастанову аб рэформе сістэмы банкаў. Згодна з пастановай ад 1 студзеня 1970 года адбудзецца спалучэнне Нацыянальнага польскага банка і Інвестыцыйнага банка. Змены гэтыя вынікаюць з рэалізацыі пастаноў II Пленума партыі і спрыяць будуць прыстасаванню фінансава-крэдытнай структуры да змен у арганізацыі планавання і кіравання. Згодна з рэформай пашырыцца круг дзейнасці Паўсюднай касы ашчаднасці (ПКО), якая будзе не толькі накопліваць ашчаднасці, але адначасова даваць пазыкі гарадскому насельніцтву на індывідуальнае будаўніцтва памяшканняў, рамонты памяшканняў і пакупку тавараў на раты.

ПОЛЬШЧА — В'ЕТНАМ

25 кастрычніка закончылася ў Варшаве размова паміж урадавай гаспадарчай дэлегацыяй Польшчы і гаспадарчай дэлегацыяй Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнама. У выніку размоў падпісана пратакол і дагавор паміж Польшчай і Дэмакратычнай Рэспублікай В'етнама аб гаспадарчым і навукова-тэхнічным супрацоўніцтве, а таксама паклікана польска-в'етнамскую камісію гаспадарчага і навукова-тэхнічнага супрацоўніцтва. Умовы акрэслівае вартасць таварнага абмену паміж Польшчай і В'етнамам на 1970 год.

ВУГАЛЬ

Пачынаючы ад 1945 года да верасня гэтага года Польшча выэкспартавала 500 мільёнаў тон каменнага вугалю, што дало даход каля 6 мільярдаў долараў. Польшча з'яўляецца адзінай еўрапейскай краінай, якая пастаянна павольшвае экспарт вугалю .Найбольшымі экспарцёрамі з'яўляюцца шахты «Бытам» і «Забжэ».

ПАПУЛЯРНАСЦЬ

Як вынікае з сацыялагічнай анкеты, найбольшай папулярнасцю сярод вясковых гледачоў цешыцца тэлевізійны дзённік. Затым ідуць такія тэлевізійныя перадачы як: серыйныя сенсацыйныя фільмы і «Кобра», фабулярныя фільмы, спартыўныя перадачы, тэатр тэлевізіі, паказы моды, сельскагаспадарчыя курсы, фільмовая хроніка.

САМАЛЁТ

Самалёт Польскіх паветраных ліній (ЛЁТ), які ляцеў з Варшавы ў Брусель, прымушаны быў прызямліцца ў Заходнім Берліне. Падчас пералёту над ГДР двух узброеных людзей уварвалася ў кабіну пілотаў і прымусіла самалёт прызямліцца ў французскім сектары заходняга Берліна. Злачынцы мелі пашпарты ГДР. Былі яны затрыманы французскімі ўладамі. Пасля кароткага перапынку самалёт паляцеў у далейшую дарогу. У сувязі з выпадкам міністэрства замежных спраў ПНР рашуча запатрабавала ад французскіх улад неадкладнага перадазу двух затрыманых злачынцаў польскім уладам.

ПРАФ. КАСТШЭЎСКІ

У Познані памёр сусветнай славы вучоны нестар польскай археалогіі, адзін з заснавальнікаў Познаньскага ўніверсітэта — праф. др Юзэф Кастшэўскі. Векапомным адкрыццём праф Кастшэўскага быў Біскупін. (п)

ВАЯВОДСТВА

ЗМВ

На Беласточчыне дзейнічае зараз 2.300 гурткоў Саюза вясковай моладзі — ЗМВ. Аб'ядноўваюць яны 52 тысячы членаў гэтай арганізацыі. ЗМВ з'яўляецца найбольш масавай арганізацыяй у Беластоцкім ваяводстве.

РАЙКІН

З нагоды Дзён рускай культуры на гастролях у Беластоку пабываў выдатны савецкі акцёр — заслужаны артыст СССР Аркадзій Райкін разам з ансамблем Дзяржаўнага ленінградскага тэатра мініяцюр. Яго выступленні былі наладжаны ў тэатры імя Вянгеркі 27 і 28 кастрычніка г.г.

БТК

Беластоцкае таварыства культуры дзейнічае ўжо чацвёрты год. Зараз аб'ядноўвае яно шэсць рэгіянальных таварыстваў культуры, якія дзейнічаюць у паасобных паветах. Дзейнасць БТК станоўча ацанілі члены камісіі для спраў культуры і мастацтва, якая дзейнічае пры Прэзідыуме ВРН у Беластоку. Пры нагодзе напамінаем, што БТК выдае свой орган — літаратурна-грамадскі месячнік «Кантрасты».

СОП

СОП — гэта ашчадна-пазыкавая спулдзельня, якая дзейнічае ў вясковым асяроддзі. Пасля 12-гадовай дзейнасці СОП заваяваў сабе вялікую папулярнасць. Зараз на ашчадна-пазыкавых кніжках сялян Беластоцкага ваяводства накапілася звыш 650 мільёнаў зл. Свае ашчаднасці перадае ў касы СОП 187 тысяч сялян. Ашчадна-пазыкавыя спулдзельні адпісалі сялянам 20 мільёнаў злотых з нагоды апрацэнтавання ашчадных кніжак.

СУСТРЭЧА

Член Рады Дзяржавы і пасол Беласточчыны ў Сейм Яўгенія Красоўская сустрэлася нядаўна з працаўнікамі і студэнтамі Вышэйшай інжынерскай школы і філіялу Варшаўскага ўніверсітэта ў Беластоку. Я. Красоўская адзначыла выдатную ролю навуковага асяроддзя Беластока ў падрыхтоўцы кадраў з вышэйшай адукацыяй.

НЯШЧАСЦЕ

У аўторак зранку, 21 кастрычніка г.г., недалёка вёскі Волька Выганоўская ў Гайнаўскім павеце здарылася вялікае няшчасце: на чыгуначным пераездзе трапіў пад цягнік грузавік з надлясніцтва ў Бельску. Ехала ім 13 чалавек — жыхароў Волькі Выганоўскай і Лубіна Касцельнага — да працы ў лясніцтве Чаромха. На месцы было забітых 9 чалавек.

АХВЯРНАСЦЬ

Грамадзяне Беластоцкага ваяводства на працягу мінулых трох кварталаў гэтага года склалі на грамадскі фонд пабудовы школ і інтэрнатаў 25 мільёнаў 500 тысяч злотых. Найбольш ахвярнымі ў гэтай галіне аказаліся жыхары паветаў: Граеўскага, Алецкага, Элцкага і Ломжынскага. Вельмі адстаюць паветы: Дуброўскі, Сакольскі і Бельскі. (вр)

Niedziela, 2.XI.

9.00 Program dnia. 9.05 TV Kurs Rolniczy: ,,Mieszanki paszowe w żywieniu zwierząt". 9.40 ,,Przypominamy, radzimy". 10.00 Dla młodych widzów: ,,Bertramka" (Praha). 10.45 ,,Ostatnia wyprawa Scotta" — film dok. ang. 11.45 ,,Kronika 50-lecia Kraju Rad — lata 1949—53". 12.15 Dziennik. 12.30 ,,Jak powstaje muzyka w filmie" (,,W starym kinie"). 13.30 ,,Kamienne posągi nad Newą" (Leningrad). 14.00 ,,Przemiany". 14.30 ,,Cecylia — lekarka wiejska" — film odc. I. 14.55 ,,Śladami filmowej przygody" — film. 15.30 ,,Tam, gdzie tańczą Lawonichę" — rep. film. 16.00 ,,Spotkanie z pisarzem" — Tadeusz Nowak. 16.30 ,,Bonanza" — film. 17.20 ,,Nad Odrą" — rep. 17.55 PKF. 18.05 ,,Stanisław Wyspiański — życie i twórczość" teleturniej. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 ,,Klucz" — film fab. ang. 22.05 Magazyn Sportowy.

Poniedziałek, 3.XI.

14.25 i 22.50 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka. 15.30 Przerwa. 16.35 Program dnia. 16.40 Dziennik. 16.50 Dla dzieci: ,,Zwierzyniec". 17.40 ,,Echo stadionu". 17.55 ,,Stefan Batory" — film dok. pol. 18.10 ,,Sylwetki X Muzy" — Mieczysław Voit. 18.35 ,,Eureka". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 ,,Komisarz Turkiestanu" — film dok. 20.20 Teatr TV: M. Gorki — ,,Mieszczanie". 22.00 ,,Życie w metalu" — rep. 22.30 Dziennik.

Wtorek, 4.XI.

9.00 Dla szkół: (kl. II lic.) Język polski — A. Mickiewicz ,,Dziady". 9.50 ,,Pożar Reichstagu" — film dok. bułg. 10.55 Przerwa. 12.00 ,,Wybieramy zawód". 12.20 Przerwa. 12.40 i 13.55 Przysposobienie Rolnicze: ,,Unowocześnienie pomieszczeń dla zwierząt gospodarskich". 13.15 Przerwa. 14.25 i 22.55 Politechnika TV I roku. Matematyka. 15.30 Przerwa. 16.35 Program dnia. 16.40 Dziennik. 16.50 ,,Dwa końce smyczy" — film dok. węg. 17.05 Telewizyjny Ekran Młodych. 18.45 ,,Rondo" — rep. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 ,,Pożar Reichstagu" — film dok. bułg. 21.10 ,,Klucz do M-3". 21.40 ,,Trzy spotkania" — film fab. węg. 22.35 Dziennik.

Środa, 5.XI.

8.20 ,,Opowieść sentymentalna" — film fab. rum. 9.55 Dla szkół: (kl. VII) Historia — ,,W Księstwie Warszawskim". 10.25 Przerwa. 10.55 Dla szkół: (kl. VII) Fizyka — ,,O ruchach". 11.25 Przerwa. 12.45 Dla szkół: (kl. VIII) Wychowanie obywatelskie — ,,Kierunek nowoczesność" cz. I. 13.15 Przerwa. 14.20 Program dnia. 14.25 i 22.55 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 15.30 Przerwa. 16.25 Program dnia. 16.30 ,,Lenin w Polsce" (,,Śladami Lenina") (Moskwa). 17.00 Dziennik. 17.10 Magazyn ITP. 17.20 Dla dzieci: ,,Pan Półka i spółka". 17.55 TV Kurier Warszawski. 18.10 ,,W Surgucie też żyją ludzie" — film dok. 18.35 PKF 18.45 Wszechnica TV. ,,Opowieść z Kosmosu". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 ,,Klub miłośników pieśni" (Moskwa). 21.15 ,,Światowid". 21.45 Studio Współczesne: M. Domański — ,,Decyzja". 22.35 Dziennik.

Czwartek, 6.XI.

8.15 ,,Matematyka w szkole": ,,Pole koła i jego części". 8.45 Przerwa. 9.55 Dla szkół: (kl. VIII) Historia — ,,Pierwsze lata II Rzeczypospolitej". 10.25 Przerwa. 11.55 Dla szkół. (kl. VII i VIII) Język polski — ,,Radio". 12.25 Przerwa. 12.45 i 13.55 Mechanizacja Rolnictwa: ,,Budowa i działanie silnika wysokoprężnego". 13.15 Przerwa. 14.25 i 22.25 Politechnika TV I roku. Chemia. 15.30 Przerwa. 16.35 Program dnia. 16.40 Dziennik. 16.50 Dla młodych widzów: ,,Ekran z bratkiem". 17.50 ,,Sonderaktion Krakau". 18.10 ,,Nad Odrą i Bałtykiem". 18.40 ,,Twórcy muzyki współczesnej" — Dymitr Szostakowicz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 Przemówienie Ambasadora ZSRR. 20.20 ,,Niebo należy do dziewcząt" — film radz. 20.40 ,,Kurier z Warny" — film fab. radz.-bułg. 22.05 Dziennik.

Piątek, 7.XI.

8.00 Defilada wojskowa i manifestacja z okazji 52-ej rocznicy Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej (Moskwa). Po transmisji: ,,Kurier z Warny" — film fab. radz.-bułg. 12.45 Dla szkół: (kl. II—III lic.) Przysposobienie obronne — ,,Wybrane zagadnienia wojny psychologicznej". 13.15 Przerwa. 14.25 i 22.40 Politechnika TV I roku. Matematyka. 15.25 Przerwa. 16.30 Program dnia. 16.35 Dziennik. 16.45 TV Kurier Mazowiecki. 17.00 ,,Świąteczny ognik" — program rozrywkowy (Moskwa). 18.30 ,,Muzeum Lenina" — rep. 19.00 ,,Lektury współczesne". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Wszechnica TV: ,Telewizyjny Atlas Świata — Jakucja". 20.30 Estrada Literacka: ,,Rok siedemnasty". 21.10 ,,Przepraszamy za usterki". 21.30 ,,Czwarty tata" nowela filmowa radz. 22.05 Dziennik.

Sobota, 8.XI.

8.25 ,,Byłam głupią dziewczyną" — film fab. węg. 9.55 Dla szkół: (kl. VIII) Geografia — ,,Z wizytą w Nowym Jorku". 10.25 Przerwa. 10.55 Dla szkół: (kl. V) Geografia ,,Jak powstaje mapa". 11.25 Przerwa. 12.45 Dla szkół: (kl. VIII) Nauka o człowieku: — ,,Przewód pokarmowy". 13.15 Przerwa. 14.10 Program dnia. 14.15 TV Kurs Rolniczy: ,,Siano i kiszonki w żywieniu zwierząt". 14.50 ,,Wychowanie fizyczne naszych dzieci". 15.00 Program tygodnia. 15.20 Przerwa. 16.30 Program dnia. 16.35 Dziennik. 16.45 Teatr Młodego Widza: K. Siesicka — Zapałka na zakręcie". 18.05 ,,Spotkania z przyrodą". 18.30 ,,Tele-Echo". 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.20 ,,Piosenki radzieckie" — program rozrywkowy. 21.20 Dziennik. Wiadomości sportowe. 22.45 ,,Byłam głupią dziewczyną" — film fab. węg. 23.20 ,,Wiedeńska operetka" — film bułg.

Piątek, 31 października

14.55 Program dnia. 15.00 ,,Nowiny". 15.15 Dla uczniów. 15.45 ,,Zrób sam". 16.15 Dla uczniów. 16.45 ,,Rękopisy Lenina". 17.25 ,,Panorama nowin". 17.35 ,,Nasz ośrodek prasowy". 18.10 ,,Iwan Kozłowski". 18.30 ,,Sztafeta nowin". 19.15 Artysta ludowy RSFSR Jurij Nikulin. 20.30 ,,Czarne ptaki". Film fab. 22.00 ,,Nowiny".

Sobota, 1 listopada

8.00 Program rozrywkowy. 8.30 Klub TV. 9.30 ,,Imienia Lenina". 10.10 ,,Szkatułka muzyczna". 10.30 Uniwersytet TV. 11.00 Fakultet nauki i techniki. 11.45 Fakultet kultury. 12.30 TV teatr dla dzieci. 13.30 Reportaż. 14.00 W eterze ,,Młodość". 14.30 Przegląd międzynarodowy. 15.00 Nowiny. 15.15 Reportaż z muzeum Lenina. 16.00 TV barwna. 17.00 Program sportowy. 19.30 ,,Wiedza z obrony obywatelskiej". 19.40 ,,Bohater naszych czasów". Film fab. I seria. ,,Beła". 21.20 Reportaż film. 21.40 ,,Nowiny".

Niedziela, 2 listopada

8.00 ,,Kiosk muzyczny". 8.30 ,,Poeta i obywatel". 9.00 Dla młodzieży. 10.00 Dla uczniów. 10.45 TV barwna. 12.25 Dla uczniów. 13.30 ,,Nowiny". 13.40 ,,Skarby Leningradu". 14.00 Dla żołnierzy. 14.30 ,,Godzina wiejska". 15.30 TV barwna. 17.30 O eksperymentalnej bazie ,,Tuława". 18.15 Kompozytor Swirydow. 18.50 ,,NAP w budownictwie". 19.15 ,,Siedem dni". 20.00 Bohater naszych czasów". Film fab. II seria.

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 131

Яшчэ аб „Загонах”

«Загоны» — кніжны дэбют Сакрата Яновіча — цікавая і арыгінальная проза. Апавяданні, змешчаныя ў зборніку — гэта пераважна лірычныя замалёўкі суб'ектыўнага характару. Але гэты суб'ектывізм апавяданняў Яновіча не кідаецца ў вочы, паколькі аўтарскія назіранні пакрываюцца з нашымі ўласнымі і чытач гэта выразна адчувае. Заслуга мастака якраз у тым, што ён не навязвае нам сваіх думак, а толькі далікатна іх падсоўвае, нібы гэта нашы ўласныя і ўсё тое, што мы думаем і адчуваем, а аўтар толькі мастацка аформіў.

Найбольшае хіба ўражанне пакідаюць кароценькія апавяданні-мініяцюры, якія стаяць на мяжы між прозаю і паэзіяй. У большасці гэтых апавяданняў кожнае слова выважанае і мае сваё, адно толькі месца ў творы і толькі ў гэтым месцы яно мае свой сэнс. У гэтых кароценькіх апавяданнях Яновіч праявіў сябе, як мастак, які не змарнаваў ніводнага слова, а кожны замах рукі прыдае твору нейкае новае значэнне. Але і ў большых празаічных формах мастак не губляецца. Маю на ўвазе навелы «Таня» і «Ён і іншыя», якія ў пэўным сэнсе з'яўляюцца працягам першай часткі зборніка. Асабліва апошняе, дзе кожнае сутыкненне галоўнага героя з «іншымі» мае свой самастойны і глыбокі сэнс.

Апавяданне «Экскурсія» неяк мастацка не аформлена. У адрозненні ад іншых не хапае яму філасофскай глыбіні, а сам змест не прадстаўляецца цікава, застаецца ўражанне, што аўтар яго не закончыў.

Прыгожае апавяданне «Скарбы ў Яцвяжскай пушчы» напісана вельмі цікава і займаюча, але яно стаіць асабняком і трэба было змясціць гэта апавяданне ў іншай частцы зборніка.

«Пісьмы з вёскі» сведчаць аб тым, што аўтар добра вывучыў псіхіку селяніна і добра разбіраецца ў вясковай праблематыцы, але іх мастацкі ўзровень адбятае ад узроўня апавяданняў, тым больш, што праблематыка, якую ў іх закранае аўтар, паўтараецца.

Апавяданні змешчаныя ў «Дзядзькавым сонніку» напісаны вельмі цікава і многа ў іх добрага гумару і сатыры. Прыкметна выдзяляюцца «Спосабы на зладзеяў», «Удача» і «Як я стаў лысым».

Нягледзячы на гумар некаторых апавяданняў, пасля прачытання «Загонаў» на душы застаецца смутак. Успамінаюцца словы Ясеніна:

Грубым даётся радость,
Нежным даётся печаль...

Да першых належаць паасобныя героі апавяданняў, якія бескрытычна падыходзяць да жыцця і цешацца пустой уцехай. Аўтар належыць да гэтых другіх, якія са смуткам глядзяць, што на хвалі бурлівага жыцця, у штодзённых змаганнях з ім, людзі не заўважаюць, як вымірае годная культывавання традыцыя, як на загоны разам з дабром ціснецца дрэнь. Гэты працэс хіба непазбежны, але можна яго паважна агранічыць і гэта ляжыць у супольным інтарэсе нас усіх.

Станіслаў Пазнанскі

Родная мова

Мая родная мова —
Гэта казкі і песні,
Гэта шчырае слова
І цяпло на прадвесні.

У ёй глыбокая мудрасць,
Палымяннасць гучання,
Захавана ў ёй сутнасць
Нашых светлых жаданняў.

М. Мельнік

Мора

Мора вечна жыве,
Хоць праходзяць гады.
Яно кліча, заве
Да зялёнай вады.

А калі падбяжыш,
З пяску робіць парог.
То зноў хутка — глядзіш —
Падбягае да ног.

Сваёй хваляй — рукой
Абнімае цябе.
— Прытуліся шчакой, —
Ціха шэпча табе.

А як вецер — свістун
Праляціць па вадзе,
Як яно зашуміць,
Як яно загудзе.

Тады з пенай плывуць
Хвалі цёмнай вады.
Як жа страшна гудуць,
Як жа выюць тады.

Забіраюць пясок,
І каменні, і жвір.
То адкінуць убок,
То закруцяць у вір.

Падбягаюць, бягуць
Усё хутчэй і хутчэй.
Аж не можна ад іх
Адарваці вачэй.

Л. Танкевіч

Цені

Цені
як ад'ютанты
стаяць на магілках
жалобныя
слёзы льюць...

смерць
забрала
іх генералаў —
цень
раздзяліла
з постацяй

ці ж толькі
жалобаю ценя
слёзамі маці
прадаўжае жыццё
адыйшоўшае існаванне?

Яша Бурш

* ✲ *

Шчасце
птушкай залётнай
заўсёды
кружыць блізка.
Дражніцца —
узляціць,
зніжыцца,
пакратае...
Мала хто
патрапіць
яго злавіць.
Некаторыя
ловяць толькі
прывід,
каб пераканацца,
што ў руках
няма нічога.

Алесь Свісёк

Слова

Ёсць вясною пара, калі салавей,
Вырай прабыўшы, сядзе на куст каліны.
Горкай ягады сок, як настой жыцця, п'е,
Каб дарыць водар песні каханай краіне.

Сёння восень прыйшла на памінкі вясны,
Жураўліная песня падняла развітанне,
Млечны Шлях падабраў жывых зорак ключы,
Чую песню тугі, горку песню кахання.

Тым лістком пажаўцелым упаду ізноў
На дарогу, каб ногі стапталі з зямлёю.
А калі дакранецца жывая далонь,
Хай яна будзе толькі адным словам: Табою.

Уладзімір Гайдук

Мядовая грэчка

Зямля абрастала грэчкай мядовай.
Дарогай па схілу гары.
З касою ішлі салдацкія ўдовы
Атаву збіраць, аб вайне гаварыць.

Унізе ляжала цёплая рэчка.
Тут ракі жылі і рыба была,
Тут ён быў, касіў... І толькі ўдава
Ведае горыч мядовай грэчкі.

Усё валачэцца: луг пераходзіць у рэчку,
Жыццё у смерць, жанчыны ва ўдовы,
Сонца з пяском у грэчку мядову,
І толькі магчымасць дзявочая —
у недарэчнасць.

І. Чыквін

На возеры Памора

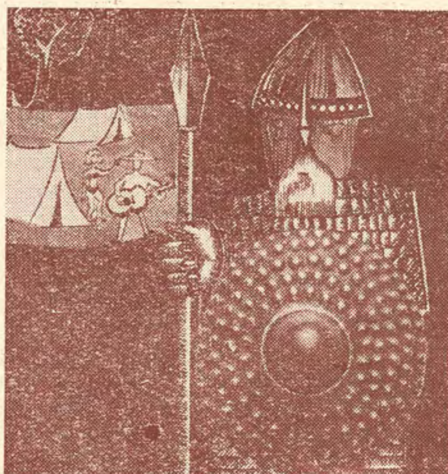
Шуміць і возера, і бор,
У чароце прытаіўся вечар.
А мне здаецца, што наўкол
Яцвягі клічуць нас на веча.

Продкі, з крывёю на сцягу!
Як мне далёкі вашы справы.
Бо зразумець я не магу
Над племем дзікую расправу.

Сядзець бы вам каля кастроў,
Не ведаць розні, ані сваркі,
Шукаць для тостаў трапных слоў
І піць за дружбу поўнай чаркай.

Зямля ад тупату дрыжыць
Дзяцей ватагі гаманлівай.
У ім пачуў я гул дружын,
Што з конскаю зрасліся грывай.

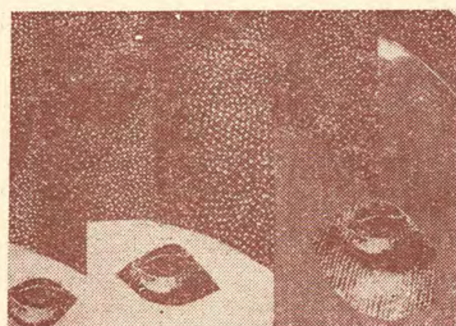
Юрка Зубрыцкі

* ✲ *

Чаканне — гэта жыццё,
чакаем ночы, каб марыць,
чакаем першы подых ранка,
вобраз запомніць кахання.
Не чакаем мінулага,
яно — бледная абшарпаная карціна,
у адзіноце вобраз яе ажывае,
паказвае маласць нас.

* ✲ *

Дзе сапраўдны спакой?
Дзе знайсці частку цішыні?
Парваць правады —
глухі шум, завузіцца свет.
Забіцца ў глухі лес —
існуе такі?
Падняцца на крыллях ветру.
Самалёты, спадарожнікі, ракеты
На — Месяц!
Ха-ха-ха.
Сэрца ўбачыць усход Зямлі.
Спакой,
ноч з вачыма зор,
начная перадача радыё,
шэпт лісця — мары.

Вераніка Леанюк

У Аляўкоўшчыне

Паехалі мы цэлаю шайкаю. Чаго мы толькі не вычаўпалі фураю едучы! За могілкамі кабыла панясла: добра, што воз шырокі і не вывярнуўся.

А як Генё прыняў нас у сябе! Усіх пасадзіў на лавах за сталом: прынёс міску мёду, круг хлеба, сухой каўбасы і казаў есці. Напачатак паставіў бутэльку гарэлкі.

— Перш наямося, а потым пагаворым, — сказаў да нас.

Усе елі і пілі, елі і пілі. Нічога не бракавала. Вітоль толькі бутэлькі прыносіў і выносіў.

Потым усе пайшлі ў садок пабачыць вулеі, яблыні і яблыкі. Возьмеш такое яблыка ў рот — расплываецца.

А ў рэчцы, за гумном, шчупакі.

Генё выцягнуў шчупака, які меў дзесяць кілаграмаў. Гэта быў шчупак!

На другі год зноў паедзем у Аляўкоўшчыну.

Эдвард Ярашэвіч

Пачатак на стар. 1

Боцькаўскі рэдут

Дырэктар дэпартамента Міністэрства унутраных спраў — Зыгмунт Арлоўскі і сакратар КЗ ПАРП у Міністэрстве Веслаў Тамаля.

мі міліцыянерамі, забівала іх кіямі і вешала іх на калючым дроце на вуліцы.

Мясцовыя жыхары былі тэрарызаваны бандамі. 11-гадовага хлопца яны забілі, які сказаў міліцыянерам, у якім напрамку пайшла банда.

Некалькі год таму назад з грамадскіх складчын Бельскага насельніцтва і дзякуючы грамадскаму чыну мясцовых людзей быў пабудаваны ў Боцьках Дом міліцыянера, у якім зараз знаходзіцца пастарунак, а таксама адзін пакой адведзены на свайго роду музей аб загінуўшых героях міліцыянерах. У гадавіну народнай улады, у гадавіну міліцыі жыхары Бельшчыны, партыйныя і грамадскія арганізацыі, прадстаўнікі ўстаноў і прадпрыемстваў складаюць вянкі, ушаноўваюць памяць аб загінуўшых героях міліцыянерах.

11 кастрычніка г.г. у Боцькі прыехалі працаўнікі Міністэрства ўнутраных спраў на чале з дырэктарам дэпартамента Зыгмунтам Арлоўскім, яго намеснікам Тадэвушам Квяткоўскім і сакратаром КЗ ПАРП Веславам Тамаляй. Прыехалі яны злажыць вянкі і ўшанаваць памяць загінуўшых міліцыянераў. Працаўнікоў МСВ павіталі ў Боцьках старшыня Павятовай рады нарадовай у Бельску Леан Пэрак, сакратар КЗ ПОП ваяводскай міліцыі маёр Юзэф Джэміцкі, прадстаўнікі аддзела ўнутраных спраў прэзідыум ВРН на чале з кіраўніком Антонам Рошкам, — камендант павятовай міліцыі ў Бельску маёр Чэслаў Табар, кіраўнік аддзела ўнутраных спраў прэзідыум ПРН у Бельску Іван Хіліманюк, члены прэзідыума ГП БГКТ Міхась Хмялеўскі, Янка Зенюк і Мікола Гайдук, а таксама старшыня ГРН і сакратар КГ у Боцьках. Працаўнікі МСВ, УСВ і прадстаўнікі БГКТ паклалі вянкі ля помніка. Аб гісторыі змаганняў боцькаўскіх міліцыянераў, расказаў маёр Чэслаў Табар. Пасля ўсе наведалі Дом міліцыянера, у якім знаходзіцца пакойчык-музей.

М. Хмялеўскі

фота Цаф — Сянько

У пакойчыку — музеі загінуўшых міліцыянераў.

Дом міліцыянера.

Маёр Чэслаў Табар расказвае прысутным аб гераічных міліцыянерах.

Дэлегацыя набліжаецца да скверыка, у якім стаіць помнік.

Пачатак на стар. 1

Дах над галавой

значае гэта, што для нейкіх 300 4-рохасабовых сем'яў не хапіла кватэр.

Будаўнікі і іншыя асобы, адказныя за жыллёвае будаўніцтва, прыводзяць у сваё апраўданне доўгі спісак так званых «аб'ектыўных» прычын. Усіх іх можна падвесці ў адзін сказ: нядбайная арганізацыя працы. Надзею на паляпшэнне гэтага стану дае рашучая і прынцыповая супольная інтэрвенцыя сакратарыяту Ваяводскага камітэта партыі і Прэзідыума ВРН. Між іншым і таму адбылася гэтая сесія ВРН.

В. Рудчык

Лісты

Добры дзень, дарагая рэдакцыя!

Пішуць Вам краезнаўцы Высакоўскай школы-інтэрната. Мы просім дапамагчы нам у пошуках Кавуна Фёдара Дзем'яновіча. Ад моманту пачатку Вялікай Айчыннай вайны ніякіх звестак аб ім няма. Бацькі паведамілі, што ён быў у пагранічных войсках, размешчаных у Вярховіц.

Мы звярталіся да шматлікіх архіваў і музеяў СССР, але ніякіх звестак аб ім няма. Можа ён загінуў на тэрыторыі, якая цяпер належыць Польшчы.

Можа хто-небудзь з жыхароў вашай вобласці што-небудзь ведае аб гэтым воіне.

Старшыня гісторыка - краязнаўчага гуртка Манец.

Дырэктар Высакоўскай школы-інтэрната — В. Калатухін.

Сляды гісторыі пад ахову!

Мішчук, сусед Афанаса Кавалевіча, што на хутары Літвінавічы, выараў на сваім полі дзіўныя чэрапы дзіўных гаршкоў. Наўрад, ці хто звязаў тэта з «Грудам», не менш дзіўным месцам, абваколеным падвойным кальцом равоў зарослых, але яшчэ месцамі даволі глыбокіх. Той «Груд», як мы даведаліся ў беластоцкіх вучоных, гэта сляды старабеларускага гарадзішча, існаваўшага прыблізна тысячу год таму назад. Падобнае гарадзішча, каля той жа рэчкі Пульва, знаходзіцца ў ваколіцы Янцэвічаў. На Мішчуковым полі, магчыма, старажытны могільнік, целапальны. Гэта ў Сямяціцкім павеце.

На Сакольшчыне жа, каля вёскі Гаркавічы за рачулкаю ў алешыне высіцца гара, званая Замкавай, каралевы Боны і г.д. Побач вёскі Кнышэвічы, што ў паўночна-заходнім напрамку ад Гаркавічаў, таксама гара — з вялікімі каменнямі. І гэта гара мае легендарныя мясцовыя назвы. Рэдакцыя «Нівы» зацікавіла гэтымі мясцінамі вучоных-археолагаў, якія нічога не ведалі аб іх. Вучоныя, агледзеўшы гэтыя месцы, сцвердзілі, што маюць яны вялікую цікавасць для навукі — і выступяць да ўлад з патрабаваннем забяспечыць іх перад знішчэннем з боку несвядомых людзей. Пачнуцца тут раскопкі, якія мабыць высветляць некаторыя загадкі даўняй гісторыі нашай зямлі.

Нейкі даўні, мабыць, дахрысціянскі могільнік існуе ў ваколіцы вёскі Паўднёвы Востраў. Вучням астраўлянскай школы, зацікаўленым гісторыяй сваёй ваколіцы, выпала дасканалая аказія апісаць яго размяшчэнне і выгляд. Вучоныя будуць за гэта ўдзячны, і хто ведае, ці не пацікавяцца гэтаксама, як гаркавіцкімі — кнышэвіцкімі мясцінамі. У недалёкай будучыні плануецца арганізацыя навуковых экспедыцый на Сакольшчыну.

(ся)

З нашай мінуўшчыны

Антыфеадальныя хваляванні сялян на ўсходнім Падляшшы (1)

Пераглядаючы шматлікія пісьмовыя крыніцы, даволі часта сустракаюцца мала вядомыя весткі аб хваляваннях прыгонных сялян супраць розных форм феадальнага прыгнёту і бяздушнасці падляшскіх літоўска-беларускіх магнатаў і ўраднікаў. З нейкім упрошчаннем можна сказаць, што пачынаючы ад XIII—XIV ст.ст. да 1861 года (адмена прыгону) бачыцца сістэматычнае ўзмацненне эксплуатацыі сялян, а разам з гэтым — узрост ліку пратэстаў.

У часы панавання Вітаўта прыгонныя сяляне адраблялі 14 дзён паншчыны ў год, а ў другой палове XVI — ужо 100 дзён уласнымі прыладамі працы, а сяляне каралеўшчын аддавалі чынш роўны 1/3 часткі сваіх даходаў. Відавочна эканамічнае становішча сялянства было выключна цяжкое, калі магнат Р. Хадкевіч у 1572 г. пісаў, што: «по всех сторонах и краях великий утиск и недостаток укоренился так, иж до неба голос, плач и крик от убогих подданых идёт», і калі ім не падаравапаць налогаў дык «з голоду паздыхаюць».

Неабходна заўважыць, што ў пазнейшыя гады да існуючай паншчыны феадалы ўвялі яшчэ так званыя «гвалты», г. зн. пільную адпрацоўку некалькіх дзён з усёй сям'ёй у перыяд інтэнсіўных палявых работ, а таксама правы ўваходаў у лес, лапанне рыбы, выкананне рамяства, пасля — выезды на шарваркі, тканне палатна ў магнацкіх мануфактурах, упрыгожванне іх сялібы, яе пільнаванне ўначы і гэтак далей .С. Шчотка («Zaburzenia chłopskie na Białostocczyznie 1861—1869 r.», Warszawa, 1953, стар. 52) успамінае, што паншчына ў XVIII і XIX стагоддзях пры адновалочнай гаспадарцы (21 га зямлі) складала 312 дзён. У залежнасці ад кан'юнктуры яе змяншалі або павялічвалі самі феадалы. У XVII стагоддзі яны патрабавалі толькі прыгоннай рабочай сілы, а ў наступным стагоддзі — ўжо чыншу. П. Гільтенбрандт у публікацыі «Сборник памятников творчества в северо-западном крае», Вильно, 1866. стр. LXV падае, што ў яго гады мясцовае насельніцтва спявала яшчэ песні наступнага зместу: «...у старыну пры старых панах цэлую нядзелю працавалі для сябе, а суботу — паншчыну; цяпер пры маладых панах — дрэнна: цэлую нядзелю адрабляеш паншчыну, а ў суботу — шарварак». Літоўска-беларускія магнаты стваралі сабе нейкія аўтанамічныя феадальныя дзяржавы. Яны ў адным перыядзе ўтваралі гарады, а іх насельніцтва звальнялі ад паншчыны, у другіх ізноў анулявалі іх (Мілейчыцы), праз што выклікалі масавыя хваляванні былых вольных гараджан.

На тэрыторыі ўсходняга Падляшша ўвогуле перамяшаліся формы феадальнай эксплуатацыі літоўска-беларускіх і польскіх магнатаў на некарысць сялян.

Да форм эканамічнай эксплуатацыі дайшоў яшчэ рэлігійны прыгнёт, як піша Я. Ярашэвіч (Obraz Litwy... Wilno, 1844, cz. III, стар. 77) «...неразважна гвалт сумленню задаваны, штораз больш раз'юшваў прыгнечаную старану...» Неабходна адзначыць, што паміж прыгоннымі беларускімі і польскімі сялянамі не было амаль ніякіх канфліктаў.

Урэшце мясцовыя чыноўнікі, якія рэкрутаваліся з найбольш варожых сялянству слаёў грамадскасці (абяднелая шляхта, купецтва), у выніку свайго самадурства выклікалі многа непаразуменняў. Многія з іх хацелі выказацца нейкай уласнай «ініцыятывай», звыш уладай.

Як відаць, прычын выклікаючых незадавальненні сялян было даволі многа. Разнароднымі былі таксама супраць іх формы пратэсту: адмова выконвання павялічанай паншчыны, уцяканне з сем'ямі ў пушчы на часовае або сталае пасяленне, адзінкавае або супольнае супраціўленне загадам феадалаў,ураднікаў, паліцыі, пісанне скаргаў, падпальванне памешчыцкіх пабудоў, урэшце забойствы феадалаў і іх прыслужнікаў.

З увагі на недастатковую даследванасць гэтага пытання, мы яшчэ не ведаем, якія формы супраціўлення былі на Падляшшы першымі. Асабліва мала захавалася вестак да XV стагоддзя. Вядома толькі, што сяляне Бельскай зямлі ўцякалі ад феадалаў углыб Бель-

ПРАВЫ ШКОЛЬНЫХ СТАРАЖОЎ

Усё яшчэ многа недаразумленняў выклікае справа школьных старажоў. Часта гэтыя працаўнікі школ не ведаюць сваіх правоў. Сёння інфармуем зацікаўленых аб правах школьных старажоў.

Міністэрства асветы і вышэйшай адукацыі выступіла з пісьмом ад 31 ліпеня 1969 г. № KZ-1-1005-4/68, у якім звяртае ўвагу школьнай адміністрацыі на павелічэнне кантролю адносна правільнай рэалізацыі праўных норм, якія датычаць правоў і абавязкаў школьных старажоў і іншых працаўнікоў абслугі школ. Асаблівую ўвагу звяртаецца на тое, што:

1) Школьныя старажы з многагадовым стажам працы павінны быць залічаны адпаведна да вышэйшых ставак адносна зарплаты, якія прадбачвае ім § 3 загаду Савета Міністраў з 28.X.1965 (Dziennik Ustaw Nr 44, poz. 275). Авансуючы да вышэйшых ставак рады нарадовыя і дырэкцыі школ павінны прымяняць прынцып, што тыя старажы, якія працуюць звыш 20 год, павінны атрымаць найвышэйшую заработную плату.

2) Праца ў надлічбовых гадзінах старажоў і іншых працаўнікоў абслугі школ не павінна перавышаць 120 гадзін у год. Прыдзяленне большай колькасці надлічбовых гадзін патрабуе згоды Акруговага праўлення ЗНП.

3) Дадатковую плату за паленне ў школьных печах трэба выплочваць сістэматычна школьным старажам або іншым працаўнікам кожны месяц. Гэтыя справы рэгулююць загады Міністэрства асветы.

(Dziennik Urzędowy Min. Ośw. Nr 3 poz. 36 z 1957 r. i pismo okólne Min. Oświaty i Szk. wyższego z 5.X.1967 r. Nr K-1-1592/57).

4) Куратарыумы, аддзелы асветы і ГРН павінны кожны год забяспечыць у бюджэце сродкі на пакупку мундзіраў старажам за адплатай 25%. Гэтае права вынікае з рэгуляміна ў школьных старажоў (Dz. Urz. Min. Osw. nr. 13 poz. 203 z 1958 r.).

Мыццё і чышчэнне рабочага і ахоўваючага адзення належыць да работадаўцы (школы, ГРН, аддзела асветы).

5) Працаўнікі абслугі павінны быць абяспечаны рабочым і ахоўваючым адзеннем згодна з нормамі і тэрмінамі, якія прадбачвае загад Міністэрства асветы (Dz. Urz. Min. Ośw. nr. 12 poz. 151 z 1957 r.).

6) Усе школы павінны быць абяспечаны адпаведнымі матэрыяламі і сродкамі (ручнікі, мыла і інш.) патрэбнымі да ўтрымлівання асабістай гігіены працаўнікоў абслугі.

7) Качагары цэнтральнага абагравання павінны атрымліваць 0,5 літра малака ў дзень (Dz. Urz. Min. Ośw. nr. 13 poz. 203 z 1958 r.)

8) Школьным старажам і іншым працаўнікам абслугі, якія працуюць на поўных штатах, а тэрмін заканчэння працы не абазначаны ва ўмове, а таксама жонкам гэтых працаўнікоў і мужам працаўнікоў-жанчын, калі яны няздольныя да працы і астаюцца на поўным утрыманні сваіх жонак, трэба даць службовыя білеты (легітымацыі), якія даюць права да 50% зніжкі пры пакупцы білетаў на поезд. (ак)

скай і Блудаўскай пушчаў, што непаслухмяных білі бізунамі, замыкалі ў турмах або пазбаўлялі жыцця.

Цікавую вестку падае І. Б. Ракавецкі («Prawda Ruska»... t. I. Warszawa, 1820) аб нейкім Войціку з Бельскага павета, які, выказваючы агульнае абурэнне сялян супраць нялюдскіх адносін урадніка ў валочнага памеру, вырашыў шукаць праўды ў караля Ягайлы. З увагі на бібліяграфічную рэдкасць публікацыі прывядзем вытрымку ў арыгінале: стар. 233

„— Roku 1561 na Podlasiu i w Powiecie Bielskim miernicy królewscy rozmierzali włoście pod naczelnictwem niejakiego Skoczka: „A iż ten Skoczek (mówi Górnicki w dziejach Korony Polskiej) nie ludzce się obchodzi z ludźmi, tak iż czasem pośrodek izby sznur miernikom ciągnąć kazał, dziury poprzewierciawszy. Odiął też był niesłusznie niejakiemu Woycikowi niemało Gruntu..." zaniósł więc oto Woycik skargę do króla w owczas bawiącego w Wilnie, który odesłał go do pisarzów Litewskich. Ten zaś niecierpliwy, pokądby skarga jego rozpoznaną być mogła w dni kilka po bramie Zamku przylepił kartkę grożącą odebraniem życia królowi, jeśliby jemu i innym pokrzywdzonym ludziom zabrane przez mierników grunta nie były przywrócone. Za takowy postępek śmiercią ukarany został".

Можна сабе ўявіць крыўду Войціка і існуючую ў яго асяроддзі атмасферу. Трэба было прайсці з Бельскай зямлі ў Вільна каля 300 кіламетраў і, яму тагачаснаму забітаму мужыку, шукаць праўды ў самага караля, а калі яе не знайшоў — кінуцца на жыццё найвялікшай зямной святасці.

У. Юзвюк

<u>У пошуках шчасця</u>

УСМЕШКА ЛЫСАЙ ГОРКІ

Яшчэ раз вяртаюся да дзядзькі Максіма са Старой Вёскі. Сустракаю яго на разоранай скібе пры збіранні бульбы. Нацягнуўшы тоўстыя старыя нагавіцы, сядаю і я побач яго, ды пачынаем гортаць халодную зямлю.

— Скажы ты, як той час хутка ляціць, — гаворыць дзядзька Максім ляніва абіваючы бульбу аб бульбу, глядзячы ўдалеч на густы лес перад намі. — Ай хутка! Нядаўна, здаецца, цэлай вёскаю садзілі лес на Лысай гары, а цяпер паглядзі: лес, як сцяна. Не агледзішся, калі ён вырас.

І далей глядзіць удалячынь, на далёкія лясы, у задуменні ўстрымаўшы руплівую працу. Ведаю, сказаў ён гэта не да мяне, а да ўсяго свету, каб усе ведалі, што час не стаіць у месцы, што аджылося ўжо Максімава жыццё, аджываецца і вашае.

Дзядзька Максім часта так гаворыць. Часам аб лесе, часцей аб людзях, якія на вачах родзяцца, жэняцца і старэюць. Разумею яго. Дзядзька Максім адчувае тое, што ўсе людзі ў яго ўзросце. У меру як апускаюць сілы і слабее рытм жыцця, рытм часу гвалтоўна прыспешваецца, а ўсё менш гэтага часу астаецца ў яго распараджэнні. І здаецца дзядзьку Максіму, што калі скажа людзям гэтую здзіўляючую, голую праўду — што час хутка ідзе наперад — і калі людзі зразумеюць гэта, здзіўляцца гэтым і занепакояцца гэтым — яму, дзядзьку Максіму, будзе значна лягчэй. Перакіне ён такім чынам на іх плечы частку свайго цярпення, цяжару сваёй старасці.

Адчувае гэта не толькі дзядзька Максім. З гэтай патрэбы ўзнікае вялікая літаратура аб праблемах жыцця.

Такі, скажам, Сартр Максімаву праўду апісвае на некалькіх тысячах старонак друку. Максім, зразумела, вялікай літаратуры ствараць не будзе. Але праўду аб жыцці часам сказаць любіць.

— Памятаю, — кажу я, — як яшчэ на Лысай гары авечак пасвілі.

— Кажаш, авечак пасвілі, — паўтарае Максім. А потым вядзе такую думку:

— Ну так, калісьці на Лысай гары авечак пасвілі. Але вось, скажы мне, што гэта такое: у сваёй вёсцы, на сваім полі кожная горка, кожны ручаёк, камень, дрэўка — усё такое свойскае, мілае, усё якраз такое, як трэба. Выедзеш на чужую вёску і аж смяяцца хочацца. Усё такое, здаецца, дзіўнае, пагоркі такія нейкія чудачныя, смешныя, хто іх і выдумаў такімі — чорт ведае што. А вяртаемся здалёк у сваю вёску, гэтыя пагорачкі, здаецца, усміхаюцца да цябе, загаварыць да іх хочацца, як да каго знаёмага.

На пытанне дзядзькі, зразумела, не адказваю, бо гэта ж і не было па-сутнасці пытанне. Кажу толькі яшчэ раз ад сябе.

— Так, гэта праўда, час ляціць вельмі хутка.

І гляджу на дзядзьку Максіма. Але дзядзька далёка ўжо ад гэтых спраў. Прыспешыў шпарка гартанне зямлі, думаючы мабыць аб нейкіх справах сваёй штодзённасці. Трэба яго даганяць.

Разумею: паміж філасофіяй Сартра і філасофіяй дзядзькі Максіма ёсць аграмадная розніца. Бо Сартр ніколі не бачыў, каб усміхалася да яго Лысая гара і ніколі не вёў з ёю інтымнай размовы. І таму філасофія яго сапраўды ўжо сумная.

Рыгор Паўлюк

УВАГА ЧЫТАЧЫ, У ЯКІХ ЁСЦЬ СВАЯКІ ЦІ ЗНАЁМЫЯ ЗА ГРАНІЦАЙ!

У сувязі з тым, што маем шмат пытанняў, інфармуем зацікаўленыя асобы, што падпіску «Нівы» з заказам высылкі за граніцу прымае Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych «Ruch», Warszawa, ul. Wronia 23, nr konta PKO 1-6-100024.

Цана гадавой падпіскі 40 зл. 40 гр. Падпіска заяўлена да дня 10 дадзенага месяца B.K.W.Z. «Ruch» пачынае рэалізаваць з днём 1 наступнага месяца.

Месца здзекаў і смерці

Выступае з прамоваю першы сакратар КП ПАРП у Бельску Юзэф Пяхоўскі.

Як уся наша краіна, таксама і Бельшчына, у час нямецкай акупацыі перажыла многа гора, многа здзекаў.

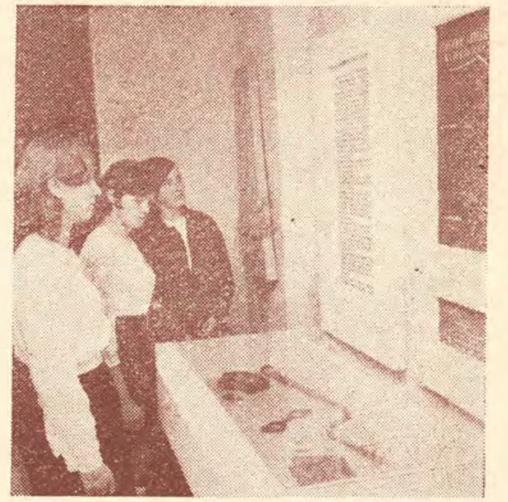
Расстрэл 149 чалавек у вёсцы Райск, масавыя расстрэлы ў Піліцкім лесе, расстрэлы і здзекі ў гестапаўскай турме на Галавеску ў Бельску Падляшскім — гэта толькі некаторыя факты таго страшнага перыяду.

У Райску і ў Піліцкім лесе даўно стаяць помнікі, і гэтыя месцы ўшаноўваюцца нашай грамадскасцю.

Для ўшанавання памяці аб загінуўшых у падвалах былой турмы на Галавеску, 26 верасня быў адкрыты музей мартыралогіі. Сімвалічнага перарэзу стужкі зрабіў першы сакратар Павятовага камітэта ПАРП у Бельску Падляшскім Юзэф Пяхоўскі. У сваёй прамове прыпомніў ён зверствы нямецкіх акупантаў, здзекі над нявіннымі людзьмі на Галавеску, у падвалах сённяшняга інтэрната тэхнікума сельскагаспадарчага рахункаводства. «Праз гестапаўскую катавальню на Галавеску, — гаварыў таварыш Пяхоўскі, —

У музеі мартыралогіі.

Захаваліся прылады здзекаў — бізун-нагайка і кайданы.

прайшло блізка 1000 чалавек і большасць з іх загінула. Многія, над якімі немцы здзекаваліся, не вытрымоўвалі следчых метадаў, заламліваліся і канчалі самазабойствам. Большасць аднак з годнасцю захоўвалася ў час следства і з годнасцю прымала прыгаворы смерці, якія выконваліся на месцы з пісталета ў патыліцу. Тэрор і мукі гестапаўцаў не запалохалі грамадства. Акупант не мог задушыць нянавісці да ворага і імкненняў да незалежнай краіны».

У музеі, які складаецца з калідорчыка і двух памяшканняў, ёсць здымкі расстрэляных людзей, ёсць прылады катаванняў, нямецкія аб'явы. У адной з такіх аб'яў чытаем: «25.5.1943 года на шашы Беласток — Бельск быў забіты адзін нямецкі афіцэр і адзін радавы вайсковец. З мэтай увядзення спакою ў Беластоцкай акрузе, загадваю арыштаваць 150 чалавек і аддаць пад ваенны суд». Падпісаў Камандар паліцыі і службы бяспекі на Беластоцкую акругу.

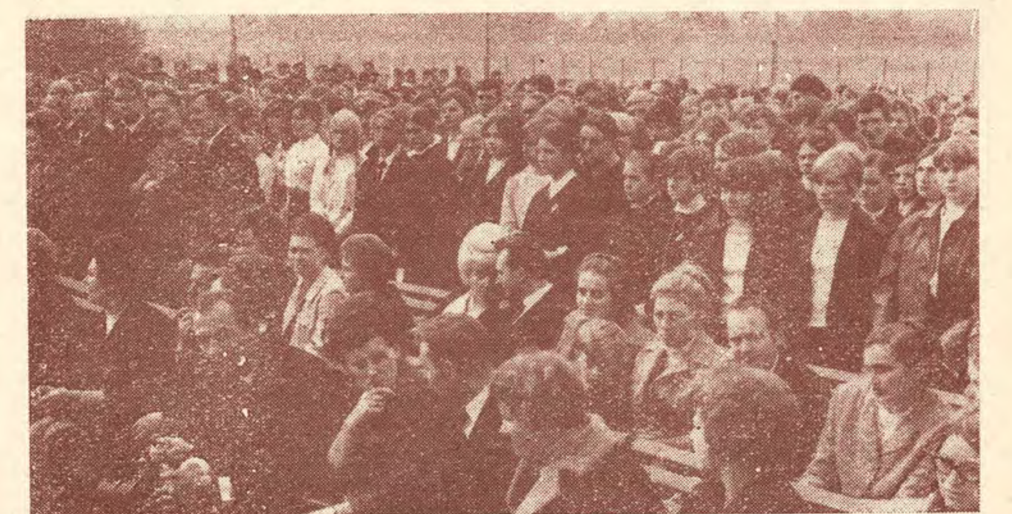
Музей будзе прыпамінаць людзям аб нямецкіх зверствах, аб людзях, якія тут загінулі.

М. Хмялеўскі

Фота Цаф — Сянько

На адкрыццё музея мартыралогіі прыбыло шмат ЗБоВіД-аўцаў.

Удзельнікі ўрачыстасці.

Метэарыт прабівае дах

Сведкамі надзвычай рэдкага выпадку сталі 16 верасня жыхары вёскі Сухі Дол Усходне-Чэшскай вобласці. Раніцай яны пачулі магутны гул, які нагадваў гук турбін рэактыўнага самалёта, затым рэзкі свіст і ўдар. А Францішка Клімешава, якая збірала яблыкі ў сваім садзе, убачыла ў гэты момант, як на даху яе хаты пырснулі асколкі разбітай чарапіцы. Калі гаспадыня дома разам з перапалоханай суседкай асцярожна падняліся на тару, яны ўбачылі вялікую дзірку ў даху, а пад ёй сярод абломкаў чарапіцы — даволі буйны, яшчэ гарачы камень.

У той жа дзень жыхары вёскі паведамілі аб здарэнні членам астранамічнага гуртка ў бліжэйшым гарадку Поліцы, а тыя ў сваю чаргу — супрацоўнікам абсерваторыі. Дырэктар абсерваторыі В. Млейнек адразу ж прыехаў у Сухі Дол, упэўніўся, што гутарка ідзе сапраўды аб метэарыце, сфатаграфаваў нябесны камень, абмераў яго і ўзважыў. Метэарыт важыў 755 грамаў і кавалак, які адламаўся ад яго пры ўдары, — 60 грамаў.

Астранамічны інстытут Чэхаславацкай Акадэміі навук выпрасіў арганізацыць дэталёвае вывучэнне метэарыта за самыя кароткія тэрміны. Справа ў тым, што аб паходжанні і ўзросце метэарыта вельмі многа могуць расказаць ізатопы аргону, калі даследаваць іх не пазней, чым на працягу тыдня пасля падзення нябеснага камення. Спецыялісты лічаць, што метэарыт з Сухога Дола — ледзь не адзіны ў гісторыі навукі, які будзе падвергнуты лабараторным даследаванням адразу ж пасля «прызямлення».

Лячэнне спевам птушак

На курорце Зялёны Мыс, у санаторыі «Аджарыя», створана аддзяленне псіхапрафілактыкі і псіхатэрапіі, якім кіруе ўрач Медэя Абашыдзе. Нервовыя расстройствы тут лечаць... спевамі птушак. Іх трэлі навяваюць хворым здаровы сон. Людзі, якіх непакоіць бяссонніца, пасля 8—10 сеансаў гэтага незвычайнага лячэння засынаюць без пабочнай дапамогі. Знікае галаўны боль, паляпшаецца агульны стан.

Наш Каляндар

МАКСІМ ЛУЖАНІН

2 лістапада спаўняецца 60 год з дня нараджэння вядомага беларускага паэта Максіма Лужаніна (Аляксандра Каратая).

Нарадзіўся паэт у вёсцы Прусы на Міншчыне, у сялянскай сям'і. Атрымаў універсітэцкую філалагічную адукацыю ў Мінску. З 1934 да 1941 года працаваў у Маскве ў галоўнай рэдакцыі літаратуры па машынабудаванню. У дні Вялікай Айчыннай вайны служыў у Савецкай Арміі, удзельнічаў у баях пад Масквой і Сталінградам. Пасля дэмабілізацыі (1944) займаецца выключна літаратурнай працай.

Першыя вершы М. Лужаніна былі надрукаваны ў 1925 г. Аўтар шматлікіх зборнікаў. Не раз пабываў у Польшчы. Між іншым быў і на нашай Беласточчыне, ведае наша жыццё і працу.

З нагоды яго свята, шлем паэту сардэчныя прывітанні, а чытачам прапануем верш юбіляра.

КУСТ

Ён зіхацеў на схіле чорным
З глыб мармуру, з граніту луст
І сонечны, і быццам зорны,
І жоўты, і чырвоны — куст!

Напэўна, гэта вельмі блага,
Аднак я не сарваць не мог
Пунсовай гронкі горкіх ягад,
Уцехі ўсіх маіх дарог.

Бяжыць гарыстая краіна,
Я больш па доме не тужу:
Мне дрэўца роднае — рабіна! —
Зноў падвясельвае душу.

МАЛА, АЛЕ ЦІКАВА

550 пісьмаў з дна ракі

Нядаўна ў горадзе Кан (Францыя) экспанавалася вялікая выстаўка марак, прысвечаная гісторыі марской і сухапутнай паштовай сувязі ў Нармандыі. Гэта французская правінцыя здаўна адыгрывала галоўную ролю ў развіцці паштовай сувязі з зарубежнымі краінамі і былымі французскімі калоніямі.

На выстаўцы было зроблена цікавае паведамленне аб тым, што год назад у ходзе работ па чыстцы рачнога дна былі знойдзены снарад з 550 пісьмамі, якія ў 1870 годзе былі кінуты ў Сену вышэй Парыжа ў надзеі, што плынь ракі адняс іх у асаджаную сталіцу. Як пісьмы, так і наклееныя на іх маркі добра захаваліся.

Ці ведаеце, што...

...найбольшым чалавекам свету з'яўляецца партугалец Габрыель Эстава Явэ. Важыць ён 200 кг, узростам 2,60 м, носіць боты нумар 50.

...найбольшую ступню маюць амерыканкі — носяць пантофлі нумар 42, меншую маюць датчанкі — 41, шведкі і англічанкі 40, францужанкі і турчанкі — 39.

...найбольшым лікам літаратурных узнагарод ганарыцца Францыя. Прызнана іх там 976.

...найменш разводаў у Паўночнай Ірландыі і Перу: 0,7 на тысячу жыхароў.

...найменш матарызаванай еўрапейскай краінай з'яўляецца Швецыя. Кожны чацвёрты грамадзянін Швецыі мае самаход.

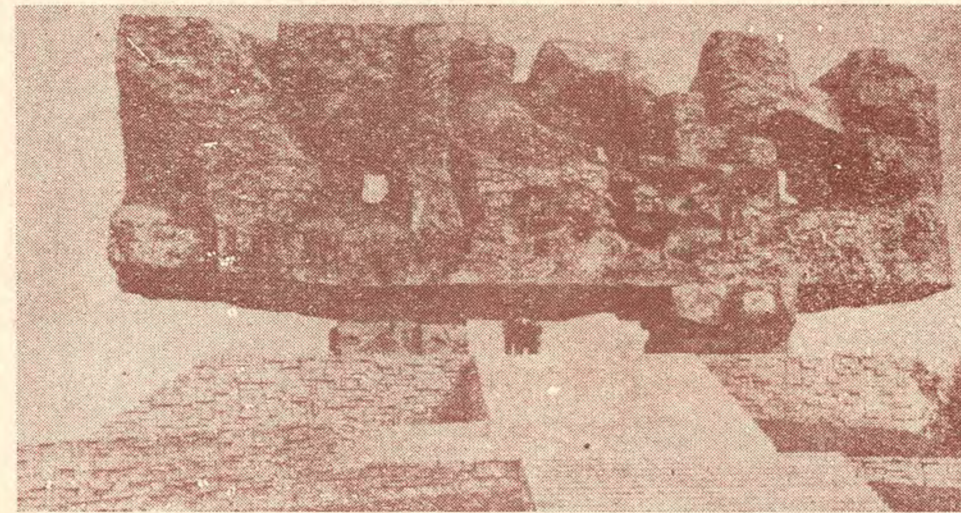
...найбольш аўтамабільных катастроф у Японіі. У працягу 1968 года лік смяртэльных ахвяр на дарогах склаў 14 тысяч, раненых — аж 800 тысяч!

...найбольшы хлеб выпякаюць у Галандыі. Нядаўна вучні пякарскай школы прадэманстравалі хлеб даўжынёй 24 метры і вагой 118 кг.

...найбольшы на вольным паветры купальны басейн у Еўропе адкрыта ў Фоерштэнфельд у Аўстрыі. Плошча цэлага комплекса складае 20 000 квадратных метраў. Глыбіня ад 10 см да 2 м.

- У варанай бульбе захоўваецца больш вітамінаў, чым у смажанай, хоць смажаная бульба смачнейшая. Апрача таго, смажаная бульба горш пераваравляецца страўнікам. Вельмі смачная і пажыўная бульба, спечаная ў гарачым попеле.
- Перш чым выціснуць сок з лімона або апельсіна, цэдру можна нацерці на тарцы і захаваць, змяшаўшы з такой жа колькасцю цукровага пяску ў пакладушы ў слоікі, якія шчыльна закрываюцца.
- Каб захаваць лімоны свежымі на доўгі час, трэба іх трымаць у халодным месцы ў сухім шкляным слоіку, закрытым цэлафанам.
- Час варкі буракоў можна скараціць. Буракі кіпяціце адну гадзіну, затым здыміце з агню і пастаўце на 10 мінут пад струмень халоднай вады.
- Салата з маянэзам і вінегрэт будуць асабліва смачныя, калі перад падачай на стол вы ненадоўга пакладзеце туды лімонную скарынку.
- Не пакідайце спечаны пірог з дражджовага цеста на блясе — пірог стане вільготны і будзе пахнуць жалезам.
- Пячонка стане смачнейшая, калі трымаць яе 2—3 гадзіны ў малацэ.

УШАНАВАННЕ ЗМАГАРОЎ МАЙДАНКА

Нядаўна сто тысяч удзельнікаў узяло ўдзел у вялікай дэманстрацыі на тэрыторыі былога гітлераўскага лагера смерці на Майданку. Кульмінацыйным пунктам урачыстасці было адкрыццё Помніка ахвяр фашызму. Майданэк быў другім па велічыні пасля Асвенціма гітлераўскім лагерам смерці. З рук гітлераўскіх катаў загінулі сотні тысяч людзей 22 нацыянальнасцей. Рада Дзяржавы прысвоіла героям Майданка Крыж Грунвальда I класа. Удзельнікі дэманстрацыі звярнуліся з заклікам да ўсіх людзей добрай волі. «На гэтым месцы, — гаворыцца між іншым у закліку, — перад помнікам ахвяраў Майданка, клянемся і прысягаем, што будзем верныя завяшчанню загінуўшых. Урачыста клянемся, што ўсе нашы сілы і нашы сэрцы аддамо барацьбе за перамогу тых ідэй, за якія яны змагаліся і ў абароне якіх пакутніцка загінулі. Змагацца будзем супроць вайны і фашызму».

На здымку Помнік ахвяр фашызму ў Майданку (паводле праекта інж. арх. Віктара Толкіна з Гданьска).

Чвэрць стагоддзя назад

СУТЫЧКА

Пра стому не думаеш, калі пагоня зусім блізка і ўначы брэшуць раз'юшаныя аўчаркі. Каб уратавацца, трэба заблытаць сляды, абхітрыць ворага. Была надзея, што сабакі пойдуць па нашых слядах да ракі Парве, а там гітлераўцы, напэўна, палічаць, што мы пераправіліся на той бераг. Калі ж яны і вернуцца за намі, то мы паспеем далёка адысці. Ды і ці возьмуць сабакі нашы сляды ад ракі — мы ж іх добра пасыпалі парашком.

Ісці нам было цяжка. Даводзілася ўсё несці на сабе — і боепрыпасы, і абедзве рацыі з запаснымі камплектамі сілкавання, і харчы. І ўсё ж такі мы як мага далей імкнуліся адысці ад пагоні. Час ад часу даводзілася прыпыняцца, каб пачакаць Зварыку — ён не паспяваў за намі. Але аднойчы Юзік, прыпадаючы на пашкоджаную нагу, абагнаў усіх і, параўняўшыся з капітанам Крылатых, які ішоў наперадзе, усхвалявана сказаў:

— Стойце! Глядзіце — нашы Кенігсберг бамбяць!

Мы спыніліся. У прагалінах паміж дрэў былі відаць сполахі, і чуліся далёкія грымоты. Гэта было якраз на захадзе. Усе мы разумелі, што ніякая гэта не бамбёжка, але не хацелі псаваць Юзіку настрой, таму маўчалі. Толькі Генка па маладосці сказаў, што думаў:

— Ды не, Юзік, гэта больш падобна на маланку з громам.

— Навальніца — шчасце наша! — Крылатых паглядзеў на неба. — Хутка яна і нас засціне. Сляды ўсе змые. Пойдзем далей. Яшчэ далёка — трэба паспець да раніцы. Вы як, дзяўчаты, вельмі стаміліся? Не вельмі? Вось і добра.

Налятеў віхор, прыемна асвяжыла успацелыя твары. Стала яшчэ цямней ад нізка навіслых хмар. Упалі першыя буйныя кроплі дажджу, а потым пачаўся сапраўдны лівень. Гадзіны дзве ішлі пад праліўным дажджом. Да раніцы выйшлі на край лесу. Трэба будзе адсюль весці назіранне за мостам цераз Парве, па якім капітан намеціў перабрацца на той бераг. Прамокныя, азяблыя, мы туліліся адзін да аднаго, каб крыху сагрэцца. Тут вогнішча не раскладзеш, не прасушышся. Аб гэтым мы маглі толькі марыць.

Раніцай мы адшукалі зручнае месца, адкуль добра праглядаўся мост і поле уздоўж ракі — адтуль, нам здавалася, магла паказацца пагоня.

Гадзін у дзесяць раніцы цераз мост рушылі калоны, пешыя і на аўтамашынах. Па форме можна было пазнаць пяхоту, паліцэйскіх жандараў. Яны пераправіліся на правы бераг ракі і там разгорнутым ланцугом ішлі прачэсваць лес — той самы, у якім бы мы апынуліся, калі б удалося пераправіцца ноччу.

— Вось як бывае: няўдача — дабром абярнулася... — сказаў Шпакаў, адараваўшыся ад бінокля. — Крышка нам была б, каб пераправіліся на той бераг.

Хутка гітлераўцы зніклі з вачэй. Мост не ахоўваўся. Па ім праехала за ўвесь дзень некалькі веласіпедыстаў. Усе яны былі ў вайсковай форме. Хоць вакол было ціха, але мы не высоўваліся — ведалі, што на кожным кроку можа напаткаць небяспека. Капітан Крылатых амаль увесь дзень прасядзеў, абапёршыся спіной аб камель сасны. Часам ён заплюшчваў вочы, але нават ці спаў. Яго трывожылі думкі пра нас, пра заданне... Ці думаў які тры гады назад студэнт Свярдлоўскага горнага інстытута Паўлуша Крылатых, што апынецца вось тут, на варожай зямлі.

Калі звечарэла, капітан вырваў з блакнота спісаны лісток і перадаў Ані Марозавай.

— На, «Лебедзь», перадай «Цэнтру».

Зіна памагла раскруціць антэну, дастала радыёперадатчык. Аня хуценька зашыфравала радыёграму, надзела навушнікі. Усе, затаіўшы дыханне, акуратна задрыжэлі радыстак. «Ці-ці, та-та... Ці-ці, та-та... Кропка — працяжнік, кропка — працяжнік», — панеслі радыёхвалі ў Маскву.

Гэта была першая радыёграма групы «Джэк» Маскве. Капітан Крылатых паведамляў, што група прызямлілася ўдала, усе сабраліся, але гітлераўцы палююць за ёй. Ратуючыся ад пагоні, разведчыкі трымаюць кірунак на загадзя дзены раён.

Роўныя радкі лічбаў кладуцца на паперу. Вось і кончыўся сеанс.

Аня перакляла лічбы на словы і падала паперу камандзіру.

— «Гаспадар» віншуе нас са шчаслівым прызямленнем, — аб'явіў Крылатых. — Ён жадае нам поспехаў. А цяпер, браткі, уставайце: трэба ісці далей ад гэтага месца.

Спачатку ішлі па нешырокай прасецы, зарослай высокай шаўкавістай травой.

Я ішоў крыху наперадзе і справа ад Крылатых, каб знянацку не напароцца ўсім разам на засаду. Насупраць моста я звярнуў у лес. Прайшлі ўсяго

ТРЫБУНА чытачоў

ПАВЯТОВЫ З'ЕЗД ЗМВ

5 кастрычніка т.г. адбыўся ў Гайнаўцы VIII з'езд ЗМВ, які падсумаваў дзейнасць гэтай арганізацыі на працягу двух гадоў, накрэсліў новыя заданні на будучыню і выбраў новыя ўлады.

У з'ездзе прыймалі ўдзел: старшыня прэзідыума ПРН — А. Хілецкі, сакратар ПК ПАРП — Р. Дваракоўскі, намеснік старшыні Ваяводскага праўлення ЗМВ — К. Дунай, сакратар ГП БГКТ — Я. Зенюк і іншыя.

Гайнаўская арганізацыя на працягу апошніх 1967—1969 гадоў значна ўзмоцнілася. Налічвае яна 2700 членаў у 109 гуртках. 40 працэнтаў членаў — гэта дзяўчаты. Да ЗМВ належыць: 29 трактарыстаў, 62 настаўнікі, 395 вучняў сярэдніх школ і 1743 маладыя гаспадары, якія працуюць на гаспадарцы бацькоў.

Дзяўчаты з гурткоў ЗМВ вялі 15 дзяцінцаў, 12 гурткоў развівала ў сябе мастацкую самадзейнасць.

Курсы па сельскагаспадарчай падрыхтоўцы праходзіла 658 асоб, а на асветна-палітычныя заняткі хадзіла 1040 асоб. У рады партыі ўступіла 110 членаў ЗМВ. 48 членаў з'яўляецца раднымі.

У сёлеташніх акцыях «Вясна чынаў» і «Кожны колас на вагу золата» выканана абавязацельстваў на суму 500 тысяч злотых.

У дыскусіі закраналіся справы павышэння рангу прафесіі селяніна, увядзення прагрэсу ў вясковую гаспадарку, арганізаванне працы ў гуртках ЗМВ або іх дзейнасці ў вясковым асяроддзі, супрацоўніцтва з БГКТ, ЗМС і ЗГП.

На з'ездзе падкрэслена добрую працу гурткоў ЗМВ у лясным тэхнікуме ў Белавежы, у Нараўцы, Плянце, Старым Беразове і Новым Беразове.

На заканчэнне з'езда выбрана 25-асабовае праўленне ЗМВ. Старшынёю выбрана Януша Казлоўскага, а яго намеснікамі: Міхася Зубрыцкага і Станіслава Казберука. Сакратаром надалей астаўся Яўгень Яцэвіч, старшынёю Рэвізійнай Камісіі — Ігар Салэнга. На ваяводскім з'ездзе Гайнаўскі павет прадстаўляць будзе сем дэлегатаў.

Янка Цялушэцкі

На Бельшчыне

З НАГОДЫ 25-АЙ ГАДАВІНЫ

Урачыста адзначалася ў Бельскім павеце 25-ая гадавіна нашай грамадзянскай міліцыі і службы бяспекі. У прадпрыемствах былі арганізаваны акадэміі, у школах праводзіліся спатканні з міліцыянерамі, гарцэры арганізавалі «агнькі» (комінкі) і кастры. Павятовыя ўрачыстасці адбываліся ў Боцьках. Прыбыло сюды шмат дэлегацый з устаноў і прадпрыемстваў Бельска, каб злажыць вянкі пад помнікам герайчных змагароў за народную ўладу, якія загінулі ў барацьбе з радзімай рэакцыяй.

ЛЁГКААТЛЕТЫКА

Нядаўна ў Бельску-Падляшскім адбываліся спаборніцтвы на Кубак часопіса «Свят Млодых». Раней адбыліся школьныя спаборніцтвы, у якіх узяло ўдзел 3125 вучняў пачатковых школ. У павятовых спаборніцтвах удзельнічала 7 каманд. Найлепшая школьная спартыўная каманда была з Орлі. Найлепшыя індывідуальныя вынікі атрымалі: скачок у даль (4,46 м) Павал Сакалоўскі з Орлі, кіданне мячом (62,80 м) Андрэй Альшэўскі з Бельска, скачок у вышыню (1,33 м) — Міраслаў Прафірук з Кнарыдаў.

Веслаў Фалькоўскі
Бельск Падляшскі

ДЗЕ ДЗЯВАЦЦА?

У Беластоку многа розных школ, многа тэхнікумаў, многа прафесіянальных засадніцых школ і 5 агульнаадукацыйных ліцэяў. Да гэтых школ многа моладзі даязджае з вёсак. Некаторыя школьнікі ўжо зараз пасля 6 гадзіны раніцы прыязджаюць, таму што залежыць гэта ад раскладу язды цягнікоў і ПКС-аў. У Беластоку неяк прынята, што школьныя старажы адкрываюць не раней як у 7,30 (сем гадзін 30 мінут). Вось з гэтага вынікае праблема — дзе дзявацца школьнікам, якія ўжо перад сёмаю гадзінаю ў Беластоку. На станцыях ПКП і ПКС няма такіх святліц, дзе школьнікі маглі б правесці гэты свабодны час, а школы зноў замкнуты. Чаму замкнуты? Аб гэтым хіба ведаюць толькі дырэктары школ, а мо нават і не ведаюць. І вось тут неабходна інтэрвенцыя асветных улад.

(хс)

АВАНС ДУБРОВЫ

Дуброва Беластоцкая прыгожа разрастаецца ў сучасны горад. Шмат будуецца там жылых дамоў і ўслуговых памяшканняў. Перабудоўваецца мастава на вуліцах. І хто не быў у Дуброве Беластоцкай некалькі год — прыехаўшы, здзівіцца, што так хутка прыгажэе гэты гарадок.

(мм)

Дарагое Сэрцайка!

Мне 17 год. Вучуся ў сярэдняй школе. Маю вялікі клопат. У мяне на носе ўмясціўся чорны знак, які не дадае прыгажосці, а наадварот — вельмі брыдка выглядае. І схаваць яго немагчыма. Гэтым вельмі перажываюся.

Парай Сэрцайка, дзе мне звярнуцца з гэтым. За параду буду ўдзячны.

«Ванька» з Беластока

Раю табе звярнуцца з гэтым да лекара-дэрматолага. Паколькі ты жывеш у Беластоку, звярніся ў сваю Przychodnię dermatologiczną. У Беластоку ёсць дзве дэрматалагічныя амбулаторыі: вул. Маніфесту Ліпцовага № 3 і Дайліды Фабрычныя № 24. Не ведаю, на якой ты вуліцы жывеш, таму будзеш вымушаны звярнуцца ў амбулаторыю пры вул. Маніфесту Ліпцовага і там у рэгістратуры скажуць табе, куды належыць твая вуліца.

Сэрцайка

некалькі дзесяткаў метраў, як перад намі, быццам з-пад зямлі, выскачыў веласіпедыст. Ён ехаў наперарэз па сцяжынцы, за спіной у яго тырчала вінтоўка. Я схапіў веласіпед за руль, крута павярнуў кола, каб ён не паспеў траскочыць, і ўчапіўся за немца. Мы абодва грымнуліся на зямлю. Я адчуў, што працяўнік слабейшы за мяне, але не мог прыціснуць яго як след, бо заміну веласіпед, які апынуўся паміж намі. Немец з усяе сілы рвануўся, закрычаў, але мне ўдалося схапіць яго правай рукой за каўнер і сціснуць так, што немец аж захроп, задыхаючыся. У гэты час падаспеў Аўчароў, адкінуў веласіпед і перахапіў руку немца, у якой быў кінжал. Мельнікаў стукнуў немца па галаве, і той прыціх. Тым часам астатнія нашы хлопцы перахапілі другога немца, які ехаў услед за гэтым.

Мы адвялі палонных у лес. На допыце яны сказалі, што вучацца ў ваенным вучылішчы. Іх паслалі лавіць савецкіх парашутыстаў.

Нам вельмі патрэбна было раздабыць звесткі пра ваенныя часці, умацаванні, лініі сувязі. Але палонныя ўпарта сцвярджалі, што нічога не ведаюць. Доўга важдацца з імі было небяспечна, трэба спяшацца на пераправу. Тым больш, што нашу валтузню маглі пачуць патрулі.

Мы зноў выйшлі на тую ж прасеку, ёю было лягчэй прайсці да моста, але і небяспечней. Таму Шпакаў прапанаваў капітану:

— Ці не лепш праз лес пайсці?

— Зараз звернем, — адказаў Крылатых.

Мы ступілі ўсяго некалькі крокаў, як наперадзе пачуліся стрэлы. Я хуценька ўпаў і адкаціўся ўбок. Пачаў страляць кароткімі чэргамі, пакуль не апусцеў дыск. Астатнія таксама адкрылі дружны агонь. Немцы змоўклі, відаць, адышлі. Я падняў галаву, глянуў узбоч прасекі і жахнуўся: тварам уніз, распластаўшыся, ляжаў наш Крылатых. Падбеглі да яго Шпакаў, Аня і Мельнікаў.

Мы перавярнулі яго. Шпакаў намацаў пульс.

— Забіты... — толькі і паспеў сказаць ён, бо пачуліся галасы.

Мы падхапілі капітана і адышлі ў лес. Зноў пачуліся стрэлы ў тым месцы, з якога мы толькі адышлі. Трэба было спяшацца. Нават развітацца як след са сваім камандзірам не давялося. Мы забралі яго зброю, компас, рэчавы мяшок — усё, што магло сведчыць, што ён савецкі разведчык. На пінжаку ён насіў ордэн Чырвонай Зоркі. Шпакаў зняў пінжак і перадаў Генку.

— Бяры, васі, — куля два разы ў адно месца не трапляе.

Зноў застракаталі аўтаматы, зусім побач.

— За мной! — падаў каманду Шпакаў. Цяпер ужо ён стаў камандзірам групы.

(Працяг будзе)

З жыцця Бельскага ліцэя

СУСТРЭЧА З ДАЦ. ДРАМ БЕЛАКАЗОВІЧАМ

7 кастрычніка 1969 г. бельскі ліцэй наведаў дац. др Васіль Белаказовіч — намеснік дырэктара Інстытута рускай, украінскай і беларускай філалогіі Варшаўскага ўніверсітэта. Сустрэча адбылася ў кабінеце рускай мовы, дзе прысутнічалі ўсе вучні трэціх класаў, а таксама настаўнікі звязаныя з гэтым жа кірункам: мгр Мікалай Гайдук — дырэктар ліцэя, мгр Лідзія Гайдук, мгр Зінаіда Красоўская і мгр Пётр Яканюк. Вучні павіталі госця ўрачыста. Дац. др Белаказовіч прачытаў лекцыю на тэму: «Леў Талстой і польская культура». Лекцыя была надзвычай цікавая і каштоўная, і таму ўсе вучні слухалі яе з вялікім захапленнем. Пасля лекцыі вучні задавалі пытанні вучонаму, на якія ён вельмі ахвотна і вычарпальна адказваў. Затым расказаў ён таксама аб працы Інстытута рускай, украінскай і беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта. Гэта было самай асаблівай тэмай, таму што сярод слухачоў было шмат такіх, якія мараць аб паступленні на беларускую або рускую філалогію Варшаўскага Інстытута і для іх асабліва цэннымі былі яго парады аб тым, як трэба вучыцца ў сярэдняй школе і рыхтавацца да ўступных экзаменаў.

Пасля дац. др В. Белаказовіч падпісаў нашым вучням, а таксама і школьнай бібліятэцы сваю манаграфію «Lwa Tolstoja Związki z Polską». На заканчэнне сустрэчы моладзь нашага ліцэя прыпаднесла вучонаму букеты кветак і горача запрасіла наведваць часцей наш ліцэй.

У СУВЯЗІ СА СВЯТАМ МІЛІЦЫІ

8 кастрычніка ў бельскім беларускім ліцэі адбылася сустрэча з прадстаўніком міліцыі маёрам Янам Карповічам. Спатканне гэтае адбылося ў фізкультурнай зале, дзе прысутнічалі вучні ўсіх класаў з настаўнікамі. Урачыстасць была прысвечана 25-годдзю грамадзянскай міліцыі і службы бяспекі.

Маёр Ян Карповіч цікава расказаў аб барацьбе з ворагамі народнай улады органаў міліцыі і службы бяспекі, аб значэнні міліцыі сёння, якая ўсімі сіламі сцеражэ парадку і бяспекі.

На заканчэнне сустрэчы моладзь нашага ліцэя прыпаднесла яму кветкі і падарунак.

Вера Ахрымюк,
Бельскі беларускі ліцэй

АЛЯКСЕЙ КУЧКА

Сельскагаспадарчы гурток у Махнатым на Гайнаўшчыне залічваецца да перадавых. Прэзасам яго з'яўляецца Аляксей Кучка, які свае абавязкі выконвае вельмі добра. Нягледзячы на свае пажылыя гады і сямейныя абавязкі ён актыўна ўключаецца ва ўсе справы і праблемы свайго асяроддзя.

Віталіс Назарук
Гайнаўка

Хаты вёскі Старое Беразова, што на Гайнаўшчыне.
Фота: Я. Цялушэцкі

ПАЖАРНАЯ КАМАНДА СУПРАЦЬ ЗМВ

Пажарная каманда ў Студзянках у Беластоцкім павеце дружная, любіць павесяліцца ў сваёй святліцы, якая спалучана з будынкам рамізы. Пажарнікі часта робяць забавы, а забавы моцна закрапляныя гарэлкай, шумныя. І неяк так склалася ў Студзянках, што ў пажарнай камандзе ўсе жанатыя. А ў вёсцы ёсць моладзь, гурток Саюза вясковай моладзі, які грамадскім чынам рамантуе дарогі і хоча весці ў вёсцы культурна-асветную дзейнасць. Хоча, але не можа. Пажарнікі не пускаюць моладзь у святліцу. А ўжо арганізаваць там забаву моладзі зусім не дазваляецца. Музыкі могуць арганізаваць толькі пажарнікі. ЗМВ не можа дапрасіцца святліцы на безалкагольную забаву, а гэта таму, што пажарнікі такіх забаваў не прызнаюць. «Гуляць на забаве трэба выпіўшы». Вось такі дэвіз студзянскіх пажарнікаў. Члены ЗМВ звярталіся нават да ўлад аб дапамогу. Але гэта не дало ніякіх вынікаў. Пакуль што няма моцных, каб паклікаць да парадку пажарнікаў. Проста не верыцца ў бяссільнасць павятовых улад.

(мх)

ХРАБАСТОЎСКІЯ ДАСЛЕДВАННІ

У Храбастоўцы на Гайнаўшчыне гектар луга без мінеральных угнаенняў даў 166 цэнтнераў накошаных травы. Прымяняючы фасфаравыя і каліевыя ўгнаенні з таго ж гектара атрымана 357 цэнтнераў — а пры азотавых і аміякавых угнаеннях атрымана жаля 560 цэнтнераў травы. Пяцьдзесят шэсць тон!

(ся)

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі
„Tylko jedno życie" (radz.), 4—5. „Podróż w kwiecień" (radz.), 6—7. „Skok o świcie" (radz.), 8—9.

Дубіны
„Tata, mama, córka i zięć" (radz.), 4—5. „Ulica Podmorska" (radziecki), 8—9.

Нараўка
„Cierpkie wino" (radz.), „7 nianiek" (radz.), 5—9.

Нарва
„Po latach" (radz.), „Ach te dzieci" (radz.), 5—9.

Чыжы
„Ewakuacja" (radz.), „Gdy kwitną pierwiosnki" (radz.), 5—9.

Дубічы Царкоўныя
„O moim przyjacielu" (radz.), „Dzień ostatni, dzień pierwszy" (radz.), 5—9.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Браньск
„Trzy dni Wiktora Czernyszewa" (radz.), 4—5. „Był sobie dziad i baba" (radz.), 6—7. „Twój współczesny" (radz.), 8—9.

Боцькі
„Siedem nianiek" (radziecki), „Przygody Krosza" (radz.), 5—9.

Орля
„Człowiek z przeszłością" (radziecki), „Skrzydła Października" (radz.), 5—9.

Райск
„Tata, mama, córka i zięć" (radz.), 5—9.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Październik" (radz.), „Martwe dusze" (radz.), 4—7.

Міхалова
„Ballada huzarska" (radz.), 4—5. „Kochałem cię" (radz.), 6—7. „Sąd" (radz.), 8—9.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Burzliwa młodość" (radz.), 4—5. „Klęska" (radz.), 6—7. „Za frontem" (radz.) 8—9.

Янаў
„Zwykła historia" (radz.), 5—9.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц
„Chleb i róże" (radz.), 4—5. „Jutro przestaniesz umierać" (radz.), 6—7. „Dom na rozstajach" (radz.), 8—9.

Мельнік
„Ballada huzarska" (radz.), 4—5. „Kochałem cię" (radz.), 6—7. „Sąd" (radz.), 8—9.

Мілейчыцы
„Twój współczesny" (radz.), 4—5. „3 dni Wiktora Czernyszewa" (radz.), 6—7. „Październik" (radz.), 8—9.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя
„Życie przeszło obok" (radz.), „Miłość należy cenić" (radz.), 5—9.

Новы Двор
„Ludzie i bestie" (radz.), 8—9.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP; Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA.

B.Z.Graf. H-1 NAKŁAD 6620

ПАТОП У ТАПАЛЯНАХ

Я ўжо не адзін раз пісала аб поспехах будовы дарог, дзе не павернешся, то і не вытрываеш, каб не напісаць яшчэ некалькі слоў. У апошні час я адбыла падарожжа на вялікі фест на Прачысту аж у самую Трасцянку, што ў Гайнаўскім павеце. Ох і дзівосы з гэтымі дарогамі. Здаецца і невялікі дожджык памарасіў, а балота, як на ўзбярэжжы Ніла. Пад Тапалянамі так я ўгразла, што амаль душу сваю не загубіла разам з чаравікамі. Выскачыўшы на вуліцу тупнула некалькі разоў аб зямлю, каб балота апала, і раптам бачу, што босыя ногі. Зайшла зараз да свае знаёмае, каб памыць ногі і пазычыць якія-небудзь хадакі, і зноў за толаў хапілася. Пад плотам стаіць абутку мо пар 20, ўсе маладзёжныя. Толькі тры пары дарослае моладзі з задзёртымі насамі, як у Твардоўскага. І адзін гумовы бот, амаль новенькі.

— Адкуль, — пытаюся, — гэты абутак?

— А што вы не знаеце, — кажа прыдарожны Мікалай, — што гэтай дарогай з Патокі дзеці ходзяць у школу да Тапалян. Амаль кожны дзень губляць. Кожнай раніцы пасля дажджу гэтым басаком дастаю па некалькі пар. Гэтыя вось модныя, то якісь хлопцы, мо і жанатыя, ідучы да прыпынку ПКС-у пагубілі. Гэты гумовы бот згубіў у балоце якісь начальнік. Стаіць ужо нядзель тры, а ён не прыходзіць. Некатарыя тавораць, што пэўна гэта начальнік з дарожнага аддзела, таму сароміцца дапамінацца. Бачыце якое гора маюць людзі і малышы, якія мусяць кожны дзень купацца ў балоце. Я таксама маю бяду, бо ратуючыся ад балота лезуць людзі па платах. Адна паненка як зачапіла артыльёнчыкам за сук, то сабе зрабіла шкоду на тысяч 2 і мне вываліла тры праслы плоту. Ад той пары ўжо ніхто не чапляецца.

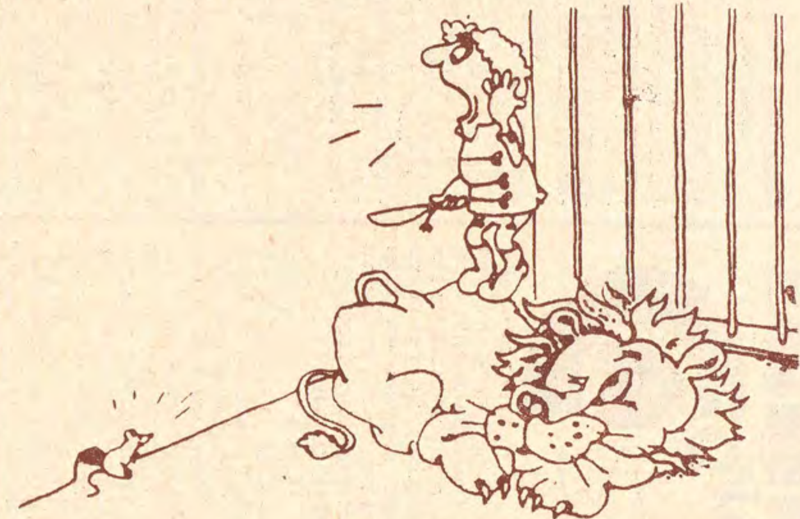
Дастаўшы басаком мае чаравікі, Мікалай пасадзіў мяне вярхом на кабылу і так я праехала «страшнае балота». Зноў здзівілася, калі дайшла да Гайнаўскага павета. Там другі свет. Робіць дарогі да кожнае вёскі. І то якія шырокія. Я навat падумала, што можа я ўжо ў другой краіне: так адрозніваецца павет ад павета. Вяртаючыся дамоў, зайшла да солтыса ў Патоцы і выгарнула яму ўсё. — Такія парадкі, — кажу, — то нават соромна, бо вёска Патока як востраў Сахалін абліта чорным балотам.

Солтыс іранічна ўсміхнуўся і сказаў: — Не бядуйце, суседка Міхаліна, ужо і ў нас узяліся за работу. Пачалі асушаць дарогу на пясчаных узгорках. Пакапалі равы, каб вада мела куды збірацца і не размыла пясчаных гор. Пасля возьмемся і за другія адцінкі. Хіба вы, суседка, сляпыя?

Нават на гэтай дарозе, што да Тапалян, ужо шмат рова выкапана. Няхай толькі зляжыцца зямля, што дзеці капаючы кідалі на дарогу. Яны ж ужо два гады як капалі. За год-два, як падрастуць, то і пяску навозяць. Яны ходзяць, то можа і зробяць.

Суседка Міхаліна

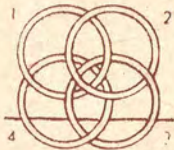

Які жах!

Галаваломка

Якое з чатырох кольцаў трэба расплавіць, каб вызваліць усе апошнія?

Адказ на заданне з папярэдняга нумара: Гэты лік складае адну трэцюю сумы двух другіх лікаў.

ЗУБІЛА

Уся акруга затрубіла

Пра што?

З работы зволілі Зубіла.

За што?

Зубіла гнуцца не любіла.

В. Карпечанка

Бяспечны малаток.

СТРАТЭГІЯ

— Ты чаму ідзеш на рыбалку з ружжом?

— Каб падмануць рыб.

РОЗНІЦА

— Якая розніца паміж сямейным і грамадскім скандаламі? — запыталі ў жанатага чалавека.

— Для сямейнага не заўсёды патрэбна прычына, — адказаў ён.

ШЧЫРАЕ ПРЫЗНАННЕ

— Што ты гаворыш жонцы, калі позна вяртаешся дадому?

— Кажу ёй толькі: «Добры вечар», а астатняе ўжо гаворыць яна...

ЯК

Пешаход спыняе на шашы легкавую машыну:

— Выбачайце, ці вы не будзеце так добрыя давезці да Беластока маё паліто?

— Калі ласка. Толькі як вы атрымаеце яго ў Беластоку?

— Калі вы нічога не маеце супраць, я ў ім застануся.

СА СТАЛІЦЫ СМЕХУ

Балгарскі горад Габрава славіцца сваімі цудоўнымі тканінамі. Аднак імі не апранеш усю планету. Яго абутковая індустрыя таксама дасягнула небывалага размаху. Але і яна не бярэцца абуць усіх. А вось жарты габраўцаў могуць рассмяшыць каго хочаце.

Габраўцы любяць пасмяяцца не толькі над другімі, але і над сабою. І няхай іншыя паджартоўваюць над іх ашчаднасцю і беражлівасцю — не бяда! Габраўцы не крыўдлівыя, усё разумеюць і ганарацца тым, што іх горад — балгарская сталіца смеху.

Такім чынам, некалькі анекдотаў — вясёлага габраўскага гумару.

ПА-ГАБРАЎСКУ

Сустрэліся аднойчы жыхары розных раёнаў Балгарыі і, як звычайна, пачалі спрачацца, чый горад лепшы. Паколькі ніхто не хацеў уступаць, яны дамовіліся сабрацца праз некалькі дзён і прынесці тое, чым славіцца радзіма кожнага.

З Хаскова даставілі ягня, смажанага на пажару, з Бургаса — заліўную рыбу, з Горна-Арахавіцы — каўбасу хатняга прыгатавання, з Талбухіна — каравай, з Плоўдзіва — фрукты, з Сафіі — смажанае кураня, з Кракава — фісташкі, з Трояна — слівовую ракію, з Асенаўграда — малагу, з Разграда — кіслае малако, а жыхар Габрава прывёў... свайго брата.

ПІСЬМО

Габравец пытаецца ў прыяцеля:

— Іван, ты атрымаў маё апошняе пісьмо?

— Якое пісьмо? Ці не тое, у якім ты просіш пазычыць табе 100 леваў?

— Так.

— Не, такога пісьма не атрымліваў.

УСЁ ПРАДУГЛЕДЗЕЎ

Пачуў габравец, што нейкі сафійскі ўрач амаладжвае па метаду прафесара В. старых, і вырашыў паспытаць шчасця. На вакзале касір параіў яму ўзяць білет туды і назад, бо гэта каштуе меней.

— Дзякую, — адказаў габравец. — Калі аперацыя будзе ўдалай, назад вазьму дзіцячы білет.

СЛАВУТЫЯ ЛЮДЗІ

Паджартоўвалі над габраўцам, што, маўляў, пра яго землякоў расказваюць многа анекдотаў.

— Правільна! — адказаў ён. — Анекдоты складваюцца толькі пра славутых людзей!

ДУБ МАГУТНЫ

Словы і музыка А. Шыдлоўскага

Над ракою, на прасторы, як у полі вартавы,
Дуб стаіць магутнай сілы, волат векавы.
Ён карэннямі глыбока у зямлю урос
І зялёнаю чупрынай дастае нябёс.

Тут не раз вятры гулялі, завывалі над зямлёй,
Біў пярун, маланкі ззялі ў нетрах цьмы начной.
Буры гнулі, віхры рвалі дуб той ля ракі.
Ён жа, цвёрды, непарушны, прастаяў вякі.

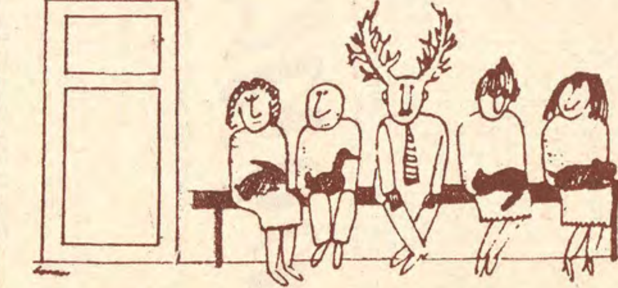
Так і наш народ нязломны, як магутны дуб, стаіць,
Пасля бураў, непагодаў смела ўдаль глядзіць.
У яго крыніца сілы — родная зямля;
А над ім свабоды сонца, неба сінява.

ПА ЗАВЯДЗЁНЦЫ

На аэрадроме адзін з сустракаючых сказаў дзяжурнаму, што самалёт спозніцца на палову гадзіны. Так і атрымалася. Дзяжурны зацікавіўся, як гэта чалавек мог так дакладна прадбачыць спазненне.

— У самалёце ляцела мая нявеста, — растлумачыў той.

«Галасуйце за чысціню»

На вуліцах Нью-Йорка урны для смецця зроблены ў выглядзе вялізных скрыняў для галасавання і каля шчыліны, куды трэба кідаць смецце, надпіс: «Галасуйце за чысціню нашага горада!»

Прагнозы і космас

Незадоўга да другой сусветнай вайны англійскі астраном Рычард Вулі напісаў артыкул, у якім адвяргаў ідэю касмічных палётаў чалавека як немагчымую і абсурдную з навуковага пункту гледжання.

Пасля запуску першага ў свеце савецкага штучнага спадарожніка прафесар Вулі быў назначан кансультантам англійскага ўрада па праблемах даследаванняў космасу. Ён атрымаў пасаду галоўнага каралеўскага астранома.

Адказ

Маякоўскага вельмі цанілі і любілі за дасціпнасць і трапныя, калючыя адказы і рэплікі на аўтарскіх сустрэчах і вечарах. На адной з такіх сустрэч нехта з залы запытаў:

— Таварыш Маякоўскі, вы лічыце сябе членам вялікага рускага калектыву, пралетарскім паэтам, а вы ўвесь час пішаце: я... я...

На гэта Маякоўскі адказаў:

— Цар Мікалай II ужываў формулу: Мы, Мікалай II... Ну і што ж такога?

Часам падбіраюць не шапку па галаве, а галаву па шапцы.